

reklâmsız
ticaret,
havasız
kalan
mum gibi

SÖNER

BÜTÜN
REKLÂMLARINIZ

İÇİN
Basın İlân Kurumu

EMRİNİZDEDİR

CAĞALOĞLU . TÜRK OCAĞI CAD. TEL: 22 43 84-85

(Basın: 9143 — 50)

128

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

ARALIK 1961

İÇİNDEKİLER

Mevlâna'da Türk Atasözleri	Mehmet ÖNDER
Farsçada Yerleşik Türkçeler	Mahmut Ragıp GAZİMİHÂL
Konya'da Eski Düğünler (I)	Mahmut SURAL
Akviran Köyünde Güveyiye Kına Yakma	Yılmaz ELMAS
Bir Sivas Türküsü: İnce Dudu	Veysel ARSEVEN
Köroğlu Kollarından Koca Bey	Mehmet GÖKALP
Köylü Halayı Hakkında	Muzaffer SARISÖZEN
Romanya Halk Sanatları	Dr. H. Wouters — Muzaffer UYGUNER
Saz Şairleri: Poşoflu Müdâmi (III Son)	Dr. N. R. BALCIOĞLU
Mahmut Ragıp Gazimihâl'i de Kaybettik	İ. H.
Elâ Güzlüm	A. Nebahaddin KIRMACI
Kitapçı Jan Jak Palamutoğlu Öldü	Reşit Halid GÖNÇ
Suşehri'nde Bitki ve Hayvan İsimleri	Şükrü POLAT
Bilmeceler, Bulmacalar (VI)	Faik AKÇIN
Bir İstanbul Masalı: Heyamola	Girizan TUNARÂ

Aynı Olayları: Ankara'da Konya Haftası — Karagöz Kursları — Hayalî Küçük Ali Malzeme ve Karagöz Oyunlarını Etnografya Müzesine Sattı.

SAYI: 149

KURUŞ: 100

İSTANBUL'DA AYDA BİR DEFA ÇIKAN HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

129

reklâmsız
ticaret,
havasız
kalan
mum gibi

SÖNER

**BÜTÜN
REKLÂMLARINIZ**

İÇİN

Basın İlân Kurumu

EMRİNİZDEDİR

CAĞALOĞLU. TÜRK OCAĞI CAD. TEL: 224384-85

(Sayfa: 9143 — 50)

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

ARALIK 1961

İÇİNDEKİLER

Mevlâna'da Türk Atasözleri	Mehmet ÖNDER
Farsçada Yerleşik Türkçeler	Mahmut Ragıp GAZİMİHÂL
Konya'da Eski Düğünler (I)	Mahmut SURAL
Akviran Köyünde Güveyiye Kına Yakma	Yılmaz ELMAS
Bir Sivas Türküsi: İnce Dudu	Veysel ARSEVEN
Köroğlu Kollarından Koca Bey	Mehmet GÖKALP
Köylü Halayı Hakkında	Muzaffer SARISÖZEN
Romanya Halk Sanatları	Dr. H. Wouters — Muzaffer UYGUNER
Saz Şairleri: Posoflu Müdâmi (III Son)	Dr. N. R. BALCIOĞLU
Mahmut Ragıp Gazimihâl'i de Kaybettik	I. H.
Elâ Gâzîlüm	A. Nebahaddin KIRMACI
Kitapçı Jan Jak Palamutoğlu Öldü	Reşit Halid GÖNÇ
Suşehri'nde Bitki ve Hayvan İsimleri	Şükri POLAT
Bilmeceler, Bulmacalar (VI)	Faik AKÇIN
Bir İstanbul Masalı: Heyamola	Girizan TUNARÂ

Ayın Olayları: Ankara'da Konya Haftası — Karagöz Kursları — Hayali Küçük Ali Malzeme ve Karagöz Oyunlarını — Etnografya Müzesine Sattı.

SAYI: 149

KURUŞ: 100

İSTANBUL'DA AYDA BİR DEFA ÇIKAR HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

BASIN İLÂN KURUMU

Gazeteler ve Dergiler için Her nevi
İlân ve Reklâm Kabul eder.

GENEL MÜDÜRLÜK: İstanbul - Türk Ocağı Cad. No. 1
Kat 3 - Telefon: 22 43 84 - 85

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ: İstanbul - Türk Ocağı Cad. No: 1 Kat 3

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ: Ankara - Ulus İş Hanı E Bloku Kat 2
No: 41. Telefon: 105817 — 105787

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ: İzmir - 2. Kordon Mimar Kemalettin
Cad. Küçük Kardaçalı Han Telefon: 23911

Telgraf : BASINKURUMU

(Basın: 10615 — 51)

27 ŞUBAT 1962

Devlet Nüshası

2573

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU : AĞUSTOS 1949

AYDA BİR DEFA İSTANBUL'DA ÇIKAR HALKBİLGİSİ DERGİSİ

SAHİBİ : İHSAN HİNÇER

NO. 149

ARALIK 1961

YIL: 13 — CİLT: 7

MEVLANA'DA TÜRK ATASÖZLERİ

Yazan: Mehmet ÖNDER

Mevlâna bir sanatçı, bir şair, hatta ço-
ğumuzun söylediği gibi bir filozof değil,
gerçek bir süfidir. Coşkun bir vecd, sonsuz bir
aşıkla Tanrı yolunda "irşad" edici ve insan-
logisini "kemâl" e götürücüdür. Bundan böy-
le, düşüncülerini, daha kolay öğretmek, hal-
kin belleğine yerleştirmek için, çevresin-
den, günlük olaylardan, dinlediği hikâyeler-
den faydalanmış, örnekler vermiş, ele aldığı
konuyu âyet ve hadislerle bağlamış, atasözle-
ri ve halk tabirleriyle bezemiştir.

Onun dilinde şiir, bir şeyi kolayca öğre-
tebilmek için bir vasıttır. Şiirle anlatılan
bir fikir belleğe daha çabuk yerleşir. Hele
halkın anlayacağı şekilde açık ve sade söy-
lenir, hikâyeler, tekerlemeler ve atasözleriyle
bezelenirse, bu iş, daha kolay başarılı.

Türk toplumu içinde Türk örf ve âdet-
lerini benimseyerek yetişen Mevlâna, devrin-
de yaşayan Türk atasözleri ve Türk örf me-
cazlarına, eserlerinde sırası geldikçe yer ver-
miş ve bununla Türklüğünü bir kere daha
göstermiştir. Örneğin, aşağıdaki Türk ata-
sözleri Mevlâna'nın eserlerinde geçmekte-
dir.

Ateş olmiyan yerde duman tütmez. Di.
van, c: 2, b: 2957)
Arayan bulur (Divan, c: 5, b: 8612)
Ağlamayan çöcuğa meme vermezler.
(Divan, c: 5, b: 1645)
Dikensiz gül olmaz (Divan, c: 2, b: 2338)

Eğri otur, doğru söyle (Divan, c: 4, b: 706)

Eşeğin başına köpeğin dişi lâyük (Mes-
nevi, c: 1, b: 3603)

Eşeğin kuyruğu gibi ne uzar, ne kısar
(Divan, c: 4, b: 1658)

Köpek isemekle deniz murdar olmaz.
(Divan, c: 5, b: 593)

Kılavuzu karga olanın burnu b. tan kur
tulmaz (Divan, c: 5, b: 3967)

Müftü fetvayı anlatışa göre verir (Mes-
nevi, c: 3, dibâce)

Ne ekersen, onu biçersin (Divan, c: 5,
b: 4399)

Seli baştan bağlamadı (Mesnevi, c: 1,
b: 1859)

Testinin içinde ne varsa, dışına o sızar
(Divan, c: 3, b: 114)

Vakitsiz öten horozun başını keserler
(Mesnevi, c: 3, b: 122)

Yıkık köyden haraç alınmaz (Divan, c:
5, b: 3924)

Zaman sana uymazsa sen zamana uy
(Divan, c: 4, b: 2082)

Yine Mevlâna'nın eserlerinde, bu gün dahi
halk arasında kullanılan (Saman altından
su yürütmek, tereciye tere satmak, kırk
ters gliydirmek v. s.) gibi yüzlerce Türk ta-
birleri, örf mecazları kullanılmaktadır.

NOT: Atasözlerinde gösterilen eserlere
ait cilt ve beyit sayıları A. Gölpınarlı'nın
terçümelerinden alınmıştır.

İncelemeler :

FARŞÇADA YERLEŞİK TÜRKÇELER

Yazan: Prof. Mahmut R. GAZİMİHA

Türk dilinin ilk sözlüğü M. XI. yüzyıldan dir, Farşçanın ferhenk ve arapçanın kamus yazarlığı o çağdan ortalama üç yüzyıl sonraları başladı. Doğu ve Batı Selçuk devletleri çoktan kurulmuş, Türkün göç, kültür ve dili Orta asyadan batı ve güneye etkileriyle çoktan yayılmış bulunuyordu. En önce kendi büyük derlemeleriyle Türkçenin lügatını yazan Kaşgarlı Mahmut arapça ve farşçayı ana dili kuvvetinde tahsil ile çoktan edinmişti. İlk ferhenk ve kamus yazarları da acaba türkçeyi arapça ve farşça gücünde biliyorlar mıydı? Bilselerdi o iki dile türkçeden pratikle kayıp yerleşebilmiş kelimeleri kendi kitaplarında her vesilede belirtirlerdi. Halbuki bu tasrihi nadiren yapabilmişlerdir: meselâ, türkçe "kaşık" kelimesi ferhenkte de halk diline göre yer edinmiş bulunduğu halde, aslında farşça olmadığına farkına ancak yakın zamanlarda varılmıştır! Böyleleri ferhenklerde sanıldığından çoktur.

Başka bir misâl: "Tabanca" kelimesi hal kımızın dilinde şimdiki anlamını edinmişliğinden yüzlerce yıl önceleri yine vardı, türkçeydi. Pek eski elyazması Anadolu metinlerinde sille, tokat anlamıyla geçer. Şamarın surata çarpınca çıkardığı "tap" yansımasındandı: **tapanca**, Farşça ferhenkte de şamar anlamıyla etkiyle yer edinmişti.

Anadoluda kelime yüzyıllar boyu bu anlamda geçerlikte kaldıktan sonra, ülkemize İtalyadan bir ateşli silah çeşidi geçti: bu, o diyarın Pistova şehrinde çıkıp çoğaltılan piştov silahı idi. Anadoluda, **tabanca** adı, işte bu yeni silâha geçerek eski anlamından koptu! Nası ki farşçada da **tabanca** bizdeki muahhar **piştov** anlamıyla hiç kullanılmamıştır.

"Armağan" sözü eski yeni lügatçıların belirttiği üzere öz türkçedir: Kaşgarlı "hımsımlara doyumluktan verilen belek" diyerek teferruatını da veriyor. Kelime zamanla ferhenkte ayrıca yer almış! — Şu halde, farşçada tutunmuş türkçeler birden, beşten, yüzden fazla olmuştur. Aranmalıdır.

Türkçede (pek eskilerden) "töşemek" fiilinden **töşek** denilen **döşek** kelimesi (farşçada "ö" sesi bulunmadığı için) ferhenge

döşek imlâsıyla girmiş; fakat aslında türkçeli ferhenk yazarınca tek seferlik bilinip sîlsa belirtilmiştir.

Kısaca: ferhenkte yer almış her kelime mutlaka farşça değildi. Tanzimat lügatçıları biz işte bu noktayı iyi anlayamadılar. Dalgınlık ettikleri her fırsatta şu veya bu türkçeyi farisî seçereden göstermekten adeta zevk duydular.

Han, Kılavuz, Uşak, Kayık, Kayış, gibi daha nice halis türkçeler ferhenklerden toplanabilir.

Az yukarda en eski türkçeden "tabanca" yansımasının biri eski, öbürü sonraki anlamlarını yazmıştık. Böylesine anlamca becayış kelimelerin farşçaya hiç geçmeksizin de görünmüşlüğüne şu arada misâl vererek işaretlemeyi faydalı buluyoruz. Türklerde gözleri takılmakta kullanılmış bir araçtan henüz Kaşgarlı Mahmut "közlük" adıyla söz açmamıştır. Bu, pek tabii olarak camlı gözlük değil ama, göz içinde: kıldan dokulu, güneş veya tıptıyı siperleyebilecek bir gözlük çeşidiydi. Aynı maksatlı camlı gözlük yüzyıllarca sonra çıkıp bizlere de garptan gelince adına yine "gözlük" dedik. (İranlılar camlı gözlüğe başka adlar veriyorlar).

Öbür misalimiz yine ateşli bir silâhın adı hakkında olacaktır: **Tüfek**, bazan **tüfenk**. Bu kelime türkçede sanılabileceğinden çok daha eskidir.

Tüfek kelimesi Kaşgarlı sözlüğünde (D. L. T.) "Patlangıç" anlamıyla vardır. İşte bu kelime Anadolu türkçesinde ateşli koca tüfeklere sonradan alem oldu; çünkü, kelimenin "tuf" kökü fırlatmayı hatırlatan bir yansıma hecesiydi. Kelimeye "n" katılarak yansıtmalık bazan daha da belirtildi: **Tüfenk**. Kelimeyi hâlâ kullanıyoruz. Ferhenkte aynıyandır.

Fakat, eski ferhenklerde yer edinememiş halde, İranın halk dilinde tek başına geçerlikte kalmış ve hattâ asıl farşça karşılıklarını ürettirmiş türkçeler de vardı: **Araba**, **Arabaca** gibi. (Eski farşçada ona "gerdâne" derlerdi).

(1)

Bu konu eski yeni ferhenklerde ayrı bir

Gelenekler ve Halk Eğlenceleri :

KONYA'DA ESKİ DÜĞÜNLER

— I —

Yazan: Mahmut SURAL

Çocukluk günlerimin belli başlı tatlı hatıralarını bayramlar ve düğünler teşkil eder. Bu zamanda, eski Konya düğünlerini dile getirerek, anlatmaya çalışacağım. Şimdi, geliniz "dünür"ün anasını "Dünür" gördüğüne bakalım.

Oğlan anası konu komşudan, hısım akrabadan her düdürlüğe çıkışta birer ikişer hıncın almak suretiyle — bu bir hatırı gönüllü mesefesidir — bir arama tarama, tedkik hevesiyle kurarak, daha evvelce tesbit ettikleri ve şüphâde rastladıkları tanıdıkların "nereye gidiniz" sorularını "Bizim Ayışın oğluna düdürlüğe gezeriz" şeklinde cevaplandırdıktan sonra "Ana öyle mi? Bi de Fadımananın kızına bakın, ineğine tanasına yapmasına cılasına hiç diyecek yok, pek gadın" diye haber aldıkları evleri dolandırdılar. Ev sahipleri destursuz kapıdan girenlerin düdürlük olduklarını hemen anılar iltifatlarını ona göre ayarlarlardı. Evin kızını bucak bucak saklanır. Pişirilip eline tutuşturulan kahve tepsisini zangır zangır tit titriye misafirlerin eline verip kaçmak isterler, fakat düdürlürlerin devamlı ısrarları karşısında bir süre oturmamak zorunda kalırdı. Bu arada kızın bütün hareketleri ve uzuvları dikkatle tedkik olunur. Meselâ dişler, güllüncükler anlatılmak suretiyle müstakbel gelin düdürlürlük ve böylece muayene yapılmış olurdu. Hatta bir münasebetine denk getirilip el muayenesi, münceklama dahi yapılırdı.

Zavalı kızcağız bu muayeneler süresince renkten renge girer, gördükleri kerli ferli bulmuşsa, "kimbilir belki de?" — Ah beğense, diye içten dua ederdi. Bu arada kızın annesi kızının mehcopluğundan (mahcup) bahseder ve "sorması ayıp olmaz, kimlerdensiniz" sorusunu sorar cevaplandırır. Düdürlürleri beğenmişse, kapıya çıkarmaz, gerektiğince önemdedir. İranın folklor unsurlarına da dikkat edilmek gerekecek.

(1) Araba için; bak: **Secere**, **İ Türkî**; **Es**, **Beyname**; — **Lehçeler**; **Ebu**, **Hayyam**.

kadar iltifatlar yağdırır, hoş görünmiye çağırır, beğenmemişse "Gaç anam gaç, bizde sizere verecek kız yok" diye terslerdi. Taraflar mutabık kalıncaya kadar, bu iş böylece sürer gider, mutabakat hasıl olunca da "Eh, Allah kısmet etti ise, eiden ne gelir?" sözleri ile iş tatlıya bağlanır, daha evvelce oğlanın huyunu, soyu tahkik edildiği için, kız verecekleri böylece anlatılmak istenirdi. Oğlanın anasını neticeden memnun, "Ülen, sana öyle bir kız buldum, ki gara gaşı, gara gözlü, davgana boğazlı, elma yanaklı, süllâhi barnaklı, silt gibi biyaz sıvın gibi gız" diye öğerdirdi. Oğlan evinin kararı kesinleşince, gördükleri kız evine tekrar gider, "Allahın emri ile gızınıza düdürlük" der, zaten hazır olan kız evi nazı eiden bırakmaz, "Bilmem ki hay gardaşım, evin erkeği, bu sene elim dar, gız gelinidecek halde değılim dıdı. Gızımız da pek güccük, sizi de pek sevdiydım, nöğürsekti?" falandan sonra, "Hele siz erkeklerinizi bir yollan da anam bir söyleşsiner gadın işi değı bu." diye tatlıya bağlardı.

Sözleşilen günde erkek "Dünür" ler kız evine gelir "Mehir" ve bu mehre mahsub edilmek üzere kızı alacak ev ve ziynet eşyaları ile "He dimelik" yani, kız verdim denildiği için alınan bir miktar para üzerinde, in aşağı çık yukarı yaman bir pazarlığa girer. Yeni nesil bunları bilmez. Mehir, şer'i hükümler gereğince erkeğin eşine vermesi lâzım gelen paradır. Bu günün parası ile onbin liradan aşağılarda olduğu nâdir görülür bir para. Bu mehri bir kısmı "He dimelik" adı altında kızın babasına verilir, bu parayla "geyiz" eksikleri tamamlanır, kalan miktarın içinden gelin kızı (üst, baş yapılır, zinet eşyaları alınır), ki buna "mehir-i musacel" yani, hemen ödenen mehir, bütün bu sarfiyattan sonra artan miktara da "Mehir-i müeccel" yani ödenmesi sonraya kalmış borç para denilirdi. Erkek düdürlürlükte, kız babası pazarlığı bitirdikten sonra bir "Sıcak" şerbet içerler ve dua ederlerdi. Bundan sonra taraflar hummalı bir düğün hazırlığına girişir, bu arada bir birlerini, küçük hediyelerle ziyâ-

ret eder, tebrik ederlerdi. Ayrıca bir "Şerbet" töreni yapılır, uzaktan yakından bütün tanıdıkları bu törene davet olunur, evveçce hazırlanıp, grepon kağıtları ve parlak gelin telleri ile süslenmiş sınırlardaki şerbetler içilir ve dua edilir. Kız evi hemen, sadec kadınlara mahsus olmak üzere bir düğün tertip eder, eşe dosta "okuyucu" davetçi çıkarırdı. Davet edilen hanımlar, konudan komşudan, hisım akrabadan da "mehil münâsib" inden daha bir kaç hanımla birlikte "birakıntı" sını alır ve düğün evini teğrif ederdi. Eğer yüz kişi davet etmişse, gelecek olanın üçyüzlü geçkin olacağını bilen düğün sahibi, hazırlığını ona göre yapar, kendi evleri müsait değilse, mahalenin en büyük evinin, düğün süresince kendilerine tahsisini sağlardı. Düğün gelip çatinca, rastıklı sürmeli gelinler, en güzel elbiselerini giyer, takar takıştırır, çocuklarını elinden tutar, düğün evinde soluğu alırdı. Misafirler diz dize oturur, evler almaz, sokaklara taşardı. Düğünün başlıca özellikleri şunlardı, Zilli bir teften ibaret musiki aleti ile bir çengi veya yanık ilâhiler, destanlar okuyan bir hoca hanım, "birakıntı" ve bunu idare eden bir natır ve "güdük" idi.

Çenginin ne olduğunu herkes bilir. Doğuda pek makbul sayılan bu nesne ufak tefek farklarla hep aynıdır. Bunun için Çengiyi bir tarafa bırakarak "Birakıntı" ve "güdük" hakkında bilgi vereyim.

Birakıntı, bir çeşit hediye idi ve yeni çiftlerin ömür boyunca işlerine yarayacak şeylerden olmasına dikkat edilirdi ve sosyal bir yardımlaşma amacını güderdi. Her davetli bayan ekonomik ve sosyal durumuna göre birakıntı vermiye dikkat etmek mecburiyetinde idi. Aksi halde, aşağıda anlatacağım gibi, "gösgocaman Amed ağının garısı, ile güne garası utanmadan güccük bir sağanınan gelmiş" diye günlerce dedikodusu edilir, ayıp lanırdı. Birakıntı, her türlü mâdenî paralar ve iğne, kipe bilezik gibi zıynet eşyaları o. labileceği gibi, bakırgüğü, tıbrık, tencere, tava, leğen ya da her çeşit giyim eşyası el işlemleri, çorap, peşkir, oyah çemberler de olabilir. "Güdük" e gelince, tandırda yapılmış küçük küçük ekmelekler ve düğünün sonuna doğru misafirlere bir güdük ile birer avuç kuru üzüm kırık çerez, (leblebi) düğün sahibini zenginçe ise peynir şekeri dağıtılır. Çocuklar sıraya girer onlara da hissaları

verilip, gönülleri alınır. İğne atsan yere düşmez tabirinin tam anlamınca bir darlık içinde, yaşlılar evin "sedir" ine (Divân) otururlur, orta yaşlılar, bir birilerine yer ikrâm eder eder rast gele yerlere oturur, taze gelinler, genç kızlar, konu komşudan tedarik edilmiş iskemlelerin üstüne, alı güllü, sıra sıra dizilir, otururlardı. Burası, aynı zamanda oğlan analarına bir göstermelik yeri idi. Düğüne gidecek ana, kızını giydiren kuşatır, sonra da karşısına alarak, "Düğünde yinlicelik yapma, sağa sola yalaktanma, ağır, âzem ol" diye bir güzel tenbih ederdi. Süslü püslü gelinleri, genç kızları bir birlerine göstererek:

"— Şu mulloğunun gızı gibi gurulan kim gıy?"

— Ana, bizim gadifcinin Hatıcın gızı, bilemedin mi?" şeklindeki aksi soru ile tanıdığı kızın yanına giderek,

— Ana yavrum, sen Hatıcın gızı mısın? — He diye.

— Maşallah, göcaman olmuştun, bilemedim. Annen nöğürü, hani o gelmedi mi?

— Annam accik irahatsız da, gelmedi. Ben neneminden geldim, diye.

— Pek hanım gız olmuştun ben görmedim. Annene selâm söyle i mi yavrum.

— Ossun başüstüne"
Yahutta:

"— Şu gız pek osmanı bigıy, kimin gızı acaba?"

— Mahifaturacı hacı Abdullanın gızıymış, o gızı pek ögerler, Allah Memedime de söyle bir gız virse..

— Ana senin Memetten iyisine mi virecekler, aslan gibi deligani.. Elini sallasan ellisi, başını sallasan başı tellisi gelir, canna rı isterse, halt itmışler.

—
— Ana, hele şu mesmosuza bak!

— Kim gıy?
— Ha şu düğler gara İrzanın garısı olacak beygir avrad. Soonadan görmenin biri." diye de dedikodu edilirdi.

Çengi âhengi başlayınca "ayağı dönenler" bin güçlülkle açılabilen daracık bir meydanca, kaşıkla oynarlardı. Ayağı iyi dönüp naz edenlere sağdan soldan,

"— Kak gız, ne nazlanıp durun? İrezil olacağını bilmesem vallana ben de oynayacam. — Çengiyi kasdererek yire batasica orasbi, daşı oynadacak." Yollu gelen teşvikler

AKVIRAN KÖYÜNDE GÜVEYİYE KINA YAKMA

Yazan: Yılmaz ELMAS

Veziroğlu'nun Akviran (Avran) köyünde Güveyiye kına yakma şöyle olmaktadır.

Güveyiye kına, gerdeğe gireceği gecenin bir evvelki gecesinde yapılır. Kınaya bütün köy delikanlıları gelir. Yiğitbaşı (Bekâr başı) kına yakar onun eli yakmazsa eli yakışan biri yakar. Kına kız evinden bir tas içinde gelir. Kınayı yakacak olan hazırlar. Yiğitbaşı sahanı ters kapar ve "kalkmıyor" der. Güveyi gönülünden ne koparsa 1—2,5—5 lira verir, kına açılır.

Güveyiye kınayı yakacak olan "üç kere salâvat verelim Muhammed'e" der. Hep birlikte "Sallialâmuhammet" derler. Her deyişte güveyinin avucuna kına konur. Delikanlılar kapışır üç kereden sonra kına güveyinin eline yakılmaya başlanır. Yüzük parmağından baş parmağa kadar olan sağ el kınalanır. Bu sırada tevhit söylenir. Türkiyü bir kişi söyler: Ötekiler dinler.

GÜVEYİ KINA TÜRKÜSÜ

Güyoğu baban Bursaya vardı mı?

etkisini gösterir nazlı hanım havalanmış başlardı. Çenginin olanca gürlüklerini bas tırçasına, geriden geriye birbirlerine bağırarak söz yetiştirenler, giyimi kuşamı ile hiç münasebeti olmayan bir hanıma "karnı ya rık" entarili, sümüklü bir oğlanın:

"— Gız ana, garım acıkdu" diye dirlanması, kaşık sesleri, el şakırtıları, canlı ve gür, şen kahkahalar birbirine karışır, bu henüz game saatlerce devam ederdi. Nihayet sıra "birakıntı" ya gelir, hemen oracıkta bulunuveren iskemlenin üstüne, sadece bu işi görün diye çağrılmış olan natır fırlar, "birakıntı" nın başlayacağını anlatan düğün halı, topluca dikkat kesilirdi. Natır ilk olarak (gızına) kaynananın birakıntısını eline alarak havada sallar.

"— Gayınnanın bir beşbirliklik!" diye bağırınca, gözler faldası gibi açılır.

"— Gayınna da avradımış hah!" diye tak

Bursa kınası aldı mı?

Yakın öğün dedi mi?

Güyoğu Güyoğu kınan kutlu olsun

Yarin ağzı tatlı olsun

Elimi sundum destara

Elimi kesti ustura

Mevlâm şirnilik göstere

Güyoğu Güyoğu kınan kutlu olsun

Yarin ağzı tatlı olsun

Nartıldın güyoğu nartıldın

Terazın geldi tartıldın

Yalnız yatmadan kurtuldun

Güyoğu güyoğu kınan kutlu olsun

Yarin ağzın tatlı olsun

Güveyinin kınası bu şekilde yakılır: eli bez veya mendille sarılır. Herkes dağılır. Sabah kim erken gelirse, güveyinin elini çözer ve mendili alır. (*)

(*) Akviran köyünde Selâhattin Çay'dan derlendi.

dir olunur, şayed birakıntı ehemmiyetsiz bir şey ise, bu defa da:

"— Avratda da yüz varmış hah! Gızı yakdılar" diye döğündür, yererlerdi. Natır dahi böyle küçük hediyelerle, pek alışkın olduğu tabirlerle örneğin "Anav yandım, Nevraksız babacca — Papatya — nın da birakıntısına." diye alay ederdi. Değerli birakıntılar öğülerek, değersiz olanları yerlere bu iş oldukça uzun sürer ve nihayet "güdükler" dağılır, en azından üçyüz kişinin ağzı oynanmaya başlardı. En sonunda gelin kız giydirilir kuşatılır, Çenginin arkasında yer alır, onun arkasında, kızın arkadaşları sıraya girer, evin içini dönerler, bu sırada "Ana guzuuum, illere mi gidecen yavruum" diye bir feryad kopar, yaşlısı, genç, çoluğu çocuğu ağlaşırdı.

"Dürü yoklama, sandık, kına, pilav, bul yük düğün, zamah ve bundan sonra da gelin kaynana elti, çeble münasebetlerini anlatmaya çalışalım. Şen ve esen kalınız.

Bir Sivas Türküsü :

İNCE DUDU

Derleyen: Veysel ARSEVEN

Kimden alındığı: Yener Okatan
Neredi olduğu: Sivas, Hanağası, çiftliği
Yaşı: 19

Alındığı gün: 24.XII.1957

Kimden öğrendiği: Çiftlikte çalışan köy-
lülerden.

No münasebetle söylendiği: Köylüler bul.

gur çekerken, kadın ve erkek karşılıklı söy-
ler.

6/8 lik ölçüde olan bu türkü, önce bir ka-
dın bir erkek tarafından söylenir. Her kıtânın
ilk altı satırı böyle devam ettikten sonra,
son dört satırı hep birlikte söylenir. Oynak
ve neşeli bir havadır.

Yürük Kadın Erkek Derleyen: V. Arseven

Ağca Dudu

1- Hen-de ği at la-dın mı? İnce du-dum yar yar
2- Çar-şa fı kat la-dın mı? İnce du-dum yar yar
3- Oğ-landı-ki gel ge-zek İnce du-dum yar yar

Kız der ki çat la dın mı? İnce du dum yar yar

İnce bele gü müş kemer Ağca du dum yar yar

Hendeği atladın mı?
İnce dudum yar yar
Çarşafı katladın mı?
İnce dudum yar yar
Oğlan der ki gel gezek
İnce dudum yar yar
Kız der ki çatladın mı?
İnce dudum yar yar
İnce bele gü müş kemer
Ağca dudum yar yar

Bahçeyi güllendirir
İnce dudum yar yar
Halsizi hallendirir
İnce dudum yar yar
Dudumun güzelliği
İnce dudum yar yar
Dilsizi dillendirir
İnce dudum yar yar
İnce bele gü müş kemer
Ağca dudum yar yar.

Kara tavuk uçuyor
İnce dudum yar yar
Kadınını açıyor
İnce dudum yar yar
Geçen yıl sevdiğim kız
İnce dudum yar yar
Bu yıl benden kaçıyor
İnce dudum yar yar
İnce bele gü müş kemer
Ağca dudum yar yar.

Kara tavuk kaz gibi
Yandım gâvur gelini
Kanatları saz gibi
Yandım gâvur gelini
Döndü döndü bakıyor
Yandım gâvur gelini
Nişanlı kız gibi
Sarsam ince belini
İnce bele gü müş kemer
Ağca dudum yar yar.

Halk Oyunları :

KÖYLÜ HALAYI HAKKINDA

Yazan: Muzaffer SARISÖZEN

Sivas dolaylarında bir halay görüyoruz. İlk figürde oyuncular arka arkaya sıralanmış, başlar öne eğilmiş, eller yana yapıstırılmış, melûl mahzun yürümektedirler. Davulun rit. mine uymaktan başka oyuna benzer tarafı ol-
mayan bu sessiz yürüyüşün elbette bir mâ-
nası vardır, diye o bölge halkının hayatını
incelediğimizde, görüyoruz ki, oranın halkı,
kendilerini çok zayıf his ettikleri zamanda böy-
le bir pozisyon almaktadırlar. O halde bunla-
rın bir derdi, bir sıkıntısı vardır. Fakat nedir
bu zavallıların sıkıntısı? İlk figürde bunu an-
lamak imkânı yoktur.

Oyun dizisi bir müddet bu şekilde dolaş-
tıktan sonra bir anda sola dönerek elleri gö-
ğüs üzerine çaprazladıktan sonra hep birden
arkaya yaslanıyorlar. Bu ikinci figürde, elle-
rini göğse çapraz bağlayan oyun dizisinin
Gök - tanrı'ya yöneldiği apaçık görülmekte-
dir. Gerçekten bu bölge halkının Allah'a bu
şekilde yalvardıklarını da bilmekteyiz, ama
mânalarnı kavramış olmamıza rağmen, bu
iki figürle, oyunun esrarını çözmek, yine ka-
bil olmamaktadır.

Gök - tanrı'ya yalvarış gibi gözükten ikin-
ci figürden sonra eller göğüslerden alınır ve

Kara tavuk tepeli
Derdim tekerlendi yar
Kulakları küpeli
Derdim tekerlendi yar
Evlenmeyen bekârlar
Derdim tekerlendi yar
Bu yıl kızlar süpheli
Optim şekerlendi yar
İnce bele gü müş kemer
Ağca dudum yar yar.

Karıda çevirmeler
Ağca dudum yar yar
İçinde koyun meler
Ağca dudum yar yar
Ayrılmış kuzusundan
Ağca dudum yar yar
O koyun denkli meler
İnce dudum yar yar
İnce bele gü müş kemer
Ağca dudum yar yar

yukarı kaldırılarak çepik çalmaya (el çırpma ya) başlanılır. El çırpımları bir neşenin ifade-
si olduğuna göre, oyuncuların bir şeye sevin-
dikleri besbellidir. Üçüncü figürün başlangıcı
olan el çırpımları devam ederken, oyun dizil-
sinin yavaş yavaş çömeldiği görülür. Bu ü-
çüncü figür, daha önceki figürlerin üzerinden
esrar perdesini kaldırmıştır. Çünkü, el çırp-
rak çömelmiş olan oyuncular şimdi büyük bir
neşe içinde un eleme taklidi yapmaktadırlar.
Un eleme figürü biter bu defa da hamur yo-
ğurtmalar, yumak yapmalar, yumağı (bezeyi)
ateşe atmaları başlar.

Oyunun buraya kadar olan kısmını bir
daha gözden geçirirsek ilk figürdeki üzüntülü
yürüyüşün açlık ifade ettiğini ve ikinci figür
de görülen yalvarışlarla da Gök - tanrıdan
"Rızık" istenildiği ve üçüncü (ekmek hazırlama ve pişirme) figürüyle de dualarının kabul
olduğu neticesine varabiliriz.

Oyun bu kadarla bitmiyor. Halay dizisi
tekrar ayağa kalkıyor ve tekrar yalvarış fi-
gürüne geçtikten sonra yine çömeliyorlar. Bu
defa da yılın tarama ve çıkırık egirme figürleri
başlıyor. Demek ki, karnları doyduktan son-
ra, giyinme ihtiyacı baş gösteriyor. Tanrı bu
dileklerini de yerine getiriyor.

Oyun yine bitmiyor, oyuncular tekrar yal-
varış figürüne geçtikten sonra çömelmeler
geçerek bu defa da arka arkaya sıralanıp
birbirini yaykamaya (yükamaya) başlıyorlar.
Saçlarını tarıyorlar. Aynaya bakıyorlar. Böy-
lece karnı tok, sırtı bütün, tertemiz bir insan
haline geldikten sonra da büyük bir sevinç
ve canlılık içinde oyunun toplatma kısmına
geçiyorlar.

Yukarıda figürlerini mânalandırmaya ça-
lışarak vardığımız neticede, Köy Halayı ve
ya Kürt Halayı adındaki toplu oyunun, bir
yokluktan varlığa yahut bir kıtlıktan bollu-
ğa kavuşmayı hilkâye eden bir mahiyeti
sezilmektedir. Ancak, tahmin edildiği gibi, bu
halay bir kıtlığın bolluğa kavuştuğu devri an-
latıyorsa, hâdise ne zaman, nerede olmuş ve
hangi insan topluluğunun başından geçmiş-
tir? Buralar meçhul.

Halk Hikâyeleri :

KÖROĞLU KOLLARINDAN KOCA BEY

Derleyen: Mehmet GÖKALP

Manisa taraflarında Koca Bey adında bir babayığit otururdu. Pehlivan yapılı, burma bıyıklı, acı kuvvetli olan Koca Bey, bir gün bir kahveye gidip oturdu. Oradakilere kendi siyle güreşecek bir pehlivan olup olmadığını sordu. "Yok" cevabını alınca elindeki çay bardağını sırtak diye duvara yapıştırdı. İkinci çay bardağı gelince KOCA Bey ondan da bir kaç yudum aldıktan sonra sırtak. diye bardağı duvara çarptı. Etrafındakiler:

"— Efe; sana n'oldu? diye sordukların. da Koca Bey:

"— Bugün güreşecek bir pehlivan bula. madığımdan öfkemi böyle alıyorum" diye cevap verdi. Kahvedekilerden yaşlı bir adam ona:

"— Kendine güveniyorsan Çamlıbele git, orada Koç Köroğlu var. Onunla güreşirsin." deyince Koca bey ceylan bacaklı, sütlün mî. sâli bir ata atlamasıyla Çamlıbelin yolunu tuttu.

Bir kaç gün sonra Çamlıbele varan Koca Bey, Köroğlu'nun huzuruna çıkıp onunla güreşmek istediğini söyledi. Köroğlu, teklifi hemen kabul edip Kır'atını güreş meydanına çekti.

O zamanın geleneklerine göre namılı pehlivanlar önce at üstünde kılıçla savaşır, sonra yerde güreşirlerdi. Koca Bey ile Köroğlu da böyle yapacaklardı.

Köroğlu Kır'ata binip meydana girme siyle dehşet verici bir nâgra attı. Sonra kılıcını sıyırıp Koca Bey'e hamle yaptı. İki pehlivan at üzerinde bir hayli savaştılar. Hakikatte Koca Bey'in daha ustalıklı kılıç kullanışı gözden kaçmıyordu. Köroğlu atın üzerinde de soğuk ter döküyor, yere düşmemek ve alt olmamak için hayli gayret sarfediyordu. Fakat başa çıkamayacağını anlayınca desise lerinden birini kullandı. O da şuydu: Köroğlu er meydanının bir kenarında kocaman bir havuz yaptırıp içini su ile doldurmuştu.

Köroğlu yenilecek gibi oldu mu atını bu havuzun üzerinden atlatır, hâsmı da peşinden havuzdan atlamak isterken suya düşer ve gültüğ olurdu. Koca Bey'e savaşırken de aynı kurnazlığı denedi: Atını havuzun üzerinden karşıya atlattı, ama arkasından Koca

Beyin atı yetişip daha ırağa atladı. Bunun üzerine Köroğlu kavgadan vazgeçti ve Koca Beyi yanından uzaklaştırma çarelerini düşünmeğe başladı. Çünkü Koca Bey gibi kendisinden meharetli ve kuvvetli bir pehlivanın Çamlıbelde kalması onu reislikten yoksun edebilirdi. Koca Beyi yanına çağırılan Köroğlu ona :

"— Rodos adasında çok kıymetli bir gül varmış, gidip o gülden bana bir fidan getir. ceksin" diye emretti. Koca bey de:

"— Ayvaz da benimle beraber gelirse giderim" diye cevap verdi. Köroğlu düşündü, taşındı sonunda: "Ayvaz kendi evlâdın közüyle bakarsan al onu da beraber götür" dedi.

Koca Bey Ayvazla yola çıkıp Rodos adasına vardı ve istenen gül fidesini alıp getirdi.

Köroğlu Koca Beyin döndüğünü görünce yine yanından uzaklaştırma çarelerini düşünmeğe başladı. Nihayet onu, İran hududuna bezirganları soymağa gönderdi. Koca bey bezirganlardan haraç alırken İran şahının askerleri onu esir aldılar. Yapılan mahkemeden sonra Koca Beyin idamına karar verildiğini haber alan Köroğlu, adamlarından Köse Kenan, Deli Hoylu'yu alarak İran sınırına vardı.

İki gün sonra Koca Bey dar ağacına çakilecekti.

O gün Köroğlu iki babayığidi halkın içine saldı. Maksudı bir kargaşalığa getirip Koca Beyle Ayvazı kurtarmaktı.

Şehrin valisi bir cellâd arattı, Köroğlu: "Ben cellâdım" diye ortaya çıktı. Valiye dedi ki:

"— Vali Bey, müsaaden olursa bu iki adamı asmadan önce bir deyiş söylemek istiyorum. Vali kabul edince Köroğlu avazla:

**Ecel geldi hey kahraman,
Demir kuran Köse Kenan,
Dur deyince durmaz mısın,
Vur deyince vurmaz mısın,
Kır deyince kırmaz mısın?**

Diye seslendi ve Deli Hoylu'nun da kalkan balığın içinden idam sehpaşına doğru yağlaşması için zaman kazanmak istedi. Onun için de:

Halk Sanatları:

ROMANYA'DA HALK SANATLARI

Dr. H. WOUTERS'den Çeviren: Muzaffer UYGUNER

Başlangıç

Asıl konumuza girmeden önce, Romanya hakkında bir kaç söz söylemeliyiz.

Romen halkı lâtin asıllıdır. Bununla birlikte, lâtin karakterinden pek az şey muhafaza edebilmiştir. Yalnız dilde bazı lâtince izlere rastlanmaktadır. Gerçekten de, Romanya, yüzyıllar boyunca Türklerin, Slavların, Macarların ve Almanların ılgaline uğramıştır. Bu durum, burada başlıca bölümleri üzerinde du-racağımız Romanya küçük sanatlarının önemli stillerini izah eder.

Munteni bölgesi Romanya'nın güney - doğusunu kaplar; bu bölgenin merkezinde önemli bir şehir olan Bükreş bulunur. Batıda kalan Okteni ve merkezinde bulunan Krakov şehirleri ile Munteni asıl Romanyayı teşkil eder. Bu bölgede Türk etkisi pek belirlidir. Bu bölgede Bulgar azınlığına da rastlanır.

Romanya'nın doğusunda Moldavya bulur, ki merkezî Yaş şehridir. Halk, yakın

Yiğit olur cesur huylu

Dağ deviren Deli Hoylu,

Dur deyince durmaz mısın,

Vur deyince vurmaz mısın,

Kır deyince kırmaz mısın?

Sözlerini söyledi. Sonra sehpanın ortasından asılan ipi eline alıp Ayvaza döndü:

"— Gel bakalım, önce seni idam edeyim."

Ayvaz sehpa'ya doğru yürürken Köroğlu büyük altından gülerken.

"— Yook, olmaz, önce Koca Beyi asmalı, o sendem yaşıdır." dedi.

Böylece bir Ayvazı, bir Koca Beyi çağırıp yağlı sicimi boyunlarına geçirdi. Bu sırada halkın içinden öne doğru fırlayan Deli Hoylu ile Köse Kenan, İran valisinin oturduğu kö-tüğü çektiler, ortaklık bir anda karıştı. Bu nu fırsat bilen Köroğlu: Ayvaz ile Koca Beyin ellerini çözüp hemen onları halkın dışına çıkardı. Hazırlanan atlara binip Çamlıbel'in yolunu tuttular.

Bu hâdiseden sonra Koca Beyle Köroğlu dostluklarını ilerletmişler ve birbirlerine destek olmuşlardır.

NOT: Bu hikâye Yusufeli'li 55 yaşında olan, Mevlât Gökâl'den derlenmiştir.

Komşu Ukrayna Slavlarının etkisi altındadır.

Batıda, Yugoslavya sınırında yer alan Banat (merkezî Tamışvar'dır) bölgesi ise güney slavlarının etkisindedir.

Son olarak da kuzeyi ve merkezî kaplayan Transilvanya (merkezî Sibiu'dur) da çok fazla miktarda Macar ve azınlık olarak ta Alman slavlari yerleşmiştir.

Ev ve Eviği

Genel olarak, küçük sanat mamulleri halkın hayatlı varlığı ile ilgilidir. Romenler, esas olarak köylüdür; bu sebeple küçük sanatkarların eserlerini hayat tarzına ve en başta da oturulacak yere uygulamaları tabiidir.

Romen köylülüğünün ev geleneği basittir. Evler, tahtadan yapılmış olup iki aşadan ibarettir. Bir mutfak ve bir de aynı zamanda otulunan ve yatılan oda vardır. Bazı evlerde, nadiren, üç oda bulunur. Biri günlük hayatın içinde geçtiği oda, biri yatak odası ve sonuncusu da süslü oda (misafir odası). Bu sonuncu oda ancak bayram günlerinde kullanılır. Evin iki tarafı esas cephelerinde, tahtayla çevrili avluya açılan ve "prispa" denilen galeri bulunur. Bu galeri, genel olarak, 1,50 m. genişliğinde ve yerden 30 - 60 cm. yüksektir. gindedir.

Görüldüğü üzere, ağaç sanayii ve işçileri Romanya küçük sanatlarında en önemli rolü oynamaktadır. Ev yapımında çok eski teknik kullanılır. Sözelgesi dallar örülür ve üzerine çamur sıvanır. Bu biçim ev yapımı, yapı a-ğaçları (gürgen, meşe ve çam) nın az olduğu bölgelerde görülmektedir. Ayrıca, çamura saman karıştırılmak suretiyle yapılan evler bulunduğu da işaret etmeliyiz. Bu evlerin üzeri saplarla örtülmektedir.

Burada, Romanya'nın değişik bölgelerindeki evleri teker teker ele almağa imkân yoktur. Yalnız, Muteni bölgesindeki evlerin beyaz ve alçı ile süslenmiş tahta evler olduğunu söyleyelim.

Tahtadan yapılmış evler kadar sayısız kilise de romen kültürünün karakteristik vasıflarındadır.

Romen evlerinin dış görünümlerinin çok

farklı olmasına karşılık, iç döşeme şekli bütün memlekette aşağı yukarı bir örnektir. O. turma odası aynı zamanda yatak odası olup evin en önemli bölümüdür. Köşelerin birinde yatak bulunur. Üzerine halı serilmiş, örtüler örtülmüş ve yastıklar konulmuştur. Yatağın başucundaki duvara, elbiselerin asıldığı, büyük bir askı çivilenmiştir. Yatağın bulunduğu köşenin karşısındaki köşede bir masa, iki se- dir ve bir dolap bulunur. Bir başka köşede de ocak vardır. Ocagin üzerindeki gözlere tabak- lar, tencereler, saçayaklar yerleştirilmiştir.

İyi elbiselerin konulduğu bir dolap (yük- lük), yalnız yemek için kullanılan, küçük ve alçak bir masa Romen evlerinin vazgeçileme- yen süsüdür.

Bu mobilyaların cinsi ve stilli bölgelere göre değişir. Transilvanya ile Banat'da mem- leketin diğer bölgelerine göre, mobilya zengin- liği ve ilginçliği görünür; kullanılan şekli ka- dar estetiğine de önem verilir.

Evde Kullanılan Esgya

Köy evlerinde ağaçtan, demirden ve ke- mikten yapılmış sayısız ev eşyası bulunur. Bütün bu eşya gayet güzel yapılmıştır. Ba- zan bizzat köylünün yaptığı bu eşyayı daha çok uzman küçük sanatkarlar yapar. Örnek olarak bardakları, bıçakları, çataları, kaşık- ları, tabakları, çıkrıkları sayabiliriz. Bütün bu eşyayı süsleyen motifler tükenmez bir değişik- lik gösterir, yaratılan kompozisyonlar insanı şaşırtır.

Bu eşyanın çoğu, Romen köylü nüfusunun sanat faaliyetinin çok eskiden bu yana ağaç- la ilgili olmasından ötürü, ağaçtandır.

Süsleme bir yüzeyin süslenmesi şeklinde olduğu gibi oyma veya kabartma şeklinde de yapılır.

Süsleme, çok defa, küçük bir bıçakla ya- pılan basit çizgiler halinde. Çok defa bu ağaç eşyaya, küll ile ovularak, mavi - gri bir renk verilir. Çizme usulü de fazlaca kulla- nılır. Bu usul ile yapılan kabartma süsler, ışık ve gölge oyunları ile, eşyanın estetik de- ğerini artırır.

Yün örme işlerinde, kendir işlenmesinde kullanılan araçlar ile kovaların, ağaç kova- larının ve dolapların süslenmesinde eski gra- vürler kullanılır.

Madeni kaktmalar, inci ve saman ile ya- pılan süsler ise süslenen ağaç eşyanın yapı-

dığı bölgelere göre değişir.

Aynı fantezi, zevk ve hüner demir ve kemik işlerinde de görülmektedir, bunların işleme tekniğinin gerekleri de gözönünde tu- tular elbette.

Seramikler

Bütün Avrupa milletleri seramikleri ile birbirinden ayrılır. Batı Avrupa milletlerinde de görülen bu olay, gittikçe standartlaşan uygarlık etkisi ile milli geleneğini yitirmek- tedir.

Aksine olarak, Romanyada bugün de de- yam etmekte, modern hayat bu memleketin ancak şehirlerinde kendini duyurmaktadır.

Seramik sanayi çok yaygındır; özellikle bu işe elverişli toprakları bulunan bölgelerde sayısız küçük sanatkar bu işle uğraşmakta- dir. Bu küçük sanatların mevcudiyeti yalnız- ca dekoratif ve folklorik eşya için değil; bü- tün günlük kullanılan eşyaya da şamilidir.

Genel olarak, günlük ihtiyaçlar için kul- lanılan eşya (sözgelimi tencereler) sırlanmaz. Dekoratif maksatlarla kullanılan eşya ise fir- ça, badana fırçası, tarak, inek boynuzu gibi basit eşyadır. Kullanılan modeller değişiktir. İlkel tekniğe karşılık elde edilen sanatkara- ne sonuçlar dikkati çekecek niteliktedir. Kah- verengi ve kırmızı en çok kullanılan renkler- dir.

Tabakların canlı bir görüntüleri vardır ve oksitlerle renklendirilirler; sözgelimi, ye- şil için bakır, mavi için kobalt, kırmızı için demir, sarı için kurşun oksitleri kullanılır. Sırlanmamış kara seramikler çok ilginçtir. Bu biçim testi yapımı geleneği neolitik za- manlara kadar uzanır ve halen prehistorik devir sanatı uygulanmaktadır. Bu gibi kap- kacak üzerine, pisirilmeden bir taş ile çizgiler çizilir ve ondan sonra pisirilir, ki böylece re- simlenmiş yüzey parlak bir görüntü kazanır. Yaş bölgesi bu özel tekniğin en önemli mer- kezidir.

Hayvan ya da insan biçimleri görülen eşya seramik sanayinin en dikkate değer o- lanlarıdır. Bunları Bükreş, Krakov, Ploesti bölgelerinde görmekteyiz. Bunlar küçük top- rak kaplar, flütler ve vardaklarla oyuncak- larıdır. Biçimleri çok ilkel, fakat görüntüleri humor ve espi doludur.

Farklı bölgelerin kişiliği en fazla seramik alanında belirlidir. Olteni'nin kahverengi - kı-

mızı - yeşil seramikleri, Muteni'nin kabarma seramiklerinden ilk bakışta ayrılır. Munteni bölgesinde büyük vazolar yapımı başta gelir.

Moldavya'da, seramikler hoş ve aralıklı karakterdedir. Transilvanya'da Alman ve Macar geleneklerinin etkisi görülür. Alman esintisi ve etkisi, Alman asıllı halkın karakte- ristik süsleme aracı olan beyaz ve mavi süs- lemelerde belirlidir. Macar etkisi ise kara ve sarı ile kendini gösterir.

Elbiseler

Bu yazının çerçevesi, Romanyanın milli kıyafetleri hakkında tam bir izah yapmamıza engel olmaktadır. Kıyafetler, bir köyden öbürüne dahi değişiklik göstermektedir. Özellikle öbek öbek yaşayan çiftçiler arasında bu ay- rılık daha çok görülmektedir.

Bununla beraber Romanyada, bütün bu farklara karşılık, giyimdeki bazı süslemeler bütün memlekette gene de bir örneklik gös- terir. Kadın giyim eşyası, işlenmiş bezden u- zun bir gömlek ve bir etek ya da önlük (bun- lar yünden dokunmuş olup çok renklidir), bir geniş kuşak ve sonra yünden dar bir kemer, kışa ve kolsuz bir yelek, kışın da uzun ve ka- lın bir mantodan ibarettir. Evli kadınlar, çok defa bir boyum atkısı, bazan işlenmiş bir takke veya hotoz taşırlar.

Etekler ve önlükler süsleme değerlerine göre değişiklikler gösterirler.

Erkek giyimi çok basit olup bezden bir gömlek, bir pantolon, deri ya da yünden geniş bir kuşak ile yelekten ibarettir. Evli erkek kürk bir başlık, hasır ya da fötr şapka giyer.

Beyaz renk, kadın giyiminde olduğu gibi erkek giyiminde de hâkimdir. Özellikle göm- lekler hep beyazdır. Aksine olarak etekler ve önlüklerde koyu kırmızı tercih olunur.

Romen giyim eşyasının süslenmesi geomet- rik eşasa dayanır. Süsler, dokunmuş ya da el ile işlenmiştir. Bu işleme sanatı özellikle Ol- tani'de en yüksek dereceye ulaşmıştır.

Transilvanya'da giyim eşyasının çok çe- şitli olduğu görülür. Bunun sebebi de az olan Romen nüfusunun yanında Alman ve Macar- ların bulunmasıdır. Bu azlıkların arasındaki temasların fazlalığı giyim eşyasının yaratıl- masında ve bunların süslenmesinde bereketli bir etki yapmıştır.

Banat'da, giyim eşyasında tam Sırb et- kisi görülür. Olteni ve Moldavya'daki Bulgar

azınlığı da halk giyiminin arkaik halde kal- masına sebep olduğu gibi Romen köylü giyi- mine canlı renk zevkini de aşlamıştır.

Eskiden giyim eşyası, kıymetli kadınlar ta- rafından hazırlanır fakat bayramlıkları ünlü sanatçılar dikerdi. Yalnız şehirleri sınırlaştır- mekle kalmayıp ziraatî de makinalaştırılan ye- ni rejim, Romen hayatının bu ahengini silip süpürmektedir. Bu sebeple, eski geleneklerden esinlenerek yeni giyim eşyası hazırlamağa vakit kalmamaktadır. Artık o giyim eşyası geçmişin malı olacak ve ancak folklorik dans- larda ve doğu Avrupa memleketlerinin ünlü türkülerinde yapmacık olarak yaşayacaktır.

Halıcılık

Halı sanayi Romanyada, diğer Avrupa memleketlerinden, çeşit bakımından olduğu kadar sanat değeri bakımından da çok iler- dir. Tezgâhlarda dokunan halılar duvarları, karyoları ve sedirleri örter ve süsler.

Coğrafi bölgeler halıcılıktaki özellikleri ile ayrılır. Olteni'de sayısız çiçek motifleri do- ğu halılarını hatırlatır. Bu bizi şaşırtmama- lıdır; çünkü Romanya tarihinde Türklerin iş- galine ayrılmış bir çok sayfa bulunmakta- dir.

Halılar, çiçek ve bitki motifleri yanında hayvan ve kuş şekilleri bulunan kenar süsleri ile çevrilidir. Çok kullanılan renkler mavi, kırmızı ve açık yeşildir.

Moldavya'da, tip çeşitleri daha yaygındır ve renkli ve paralel bantlı dar yolluklar, çi- çekli büyük halılar görülür. Özellikle bu bil- yük halıların uzunluğu 8 m. yi bulur ve du- varları örten bu halılar Moldavyanın özelli- ğini teşkil eder.

Banat halıları küçük ve çığ renkleri, geo- metrik süsleri ile göz alıcıdır.

Transilvanya'da, geometrik süslemeler i- çinde insan figürleri bulunan halılar dokunan bir eski gelenek vardır. Burada renklere ka- dar varan orijinal buluşlar önemlidir. Tran- silvanyanın yün halıları, keten ve pamuk yol- luklarına, kilimlerine kıyasen ikinci derecede önemlidir.

Bütün Romanyada halıcılık sanatı köylü- ler arasında yaygındır; fakat şehirlerdeki sa- natkarların adedi de fazladır. Çünkü orada halı evlerin iç süslenmesinde ve döşemesinde kaçınılmaz bir araçtır.

POSOFLU MÜDAMI

— III —

Yazan: Dr. N. R. BALCIOĞLU

TECNİSLERİNDEN ÖRNEKLER

Aşk edebiyatının bu hususi nev'ine Sabit Müdami büyük bir yer vermiş ve gayet sık kullanmıştır.

Buna sebep belkide bu nevin bu bölgelerde büyük rağbet görmesidir. Mani ve türkülleri derlerken bu şekle halk kitlelerinin çok geniş ölçüde yer vermiş olduklarını tesbit ettim.

Herde yine bu sayfalarda "Doğu Anadolu manî, türkü, kogma ve Destanları" adı altında vereceğimiz yazılarda bunun mebzul örneklerini kıymetli okuyucularımız göreceklerdir.

I

Derdim bir tabibe eyledim beyan
Baktı dedi tehlike var yaranda
Men ezizem yaranda
Bir çıkılmaz yar anda
Lokman yazığa gitti
Hülya bağrım yaranda
Dost köyün atlayıp geçmek olurmu?
Hilâl kaşlı, gözül yaşlı yar anda

Hasta gönlü intizardır yarına
Yarsızların ayyarına yarına
Men azizem yarına
Yar muştaktır yarına
Sedakatta yar olan
Bakarım ayyarına
Gitmesin isterim yar diyarına
Kalbim çalan akım ajan yar anda

Müdamiyi felek yara götürmez
Hastadır cigirim yara götürmez
Menezzem yara götürmez
Hasret yara götürmez
Aşkı dizarım
Sinem yara götürmez

Rabbim Allah
Cellağatı
Hak Keremler
Kanıdır

Cellağatı
Onsekizbin
Alemin üstüne
Sultanıdır

Peygamberim
Mustafadır
Nurizati
Zülcelâl

Mustafadır
Fahri âlem
Buyurdu
Azzüvecel

Sedakat yok, eşte dosta, yaranda

II

Bu gün dilber bana verdi tömbeki
Dedim dilber ateşte ver bir yanak
Men azizem bir yanak
Ciger oldu püryanak,

Duran su gölde kokar
Bir yan çağta bir yan ak,
İkimiz ki bu sevdaya bendolduk
Yanarisek bu ateşte bir yanak

Yana yana ben bitmişim o dayandı
Bir od düştü öv yandı, oda yandı
Menez zem o da yandı
Ne varsa o da yandı
Baştanbaşa var azzam
Ahiştı o da yandı
Uzun yıllar hicrana o da yandı
Attı kader her birimiz bir yana

Sabit Müdam bülbül oldum bir güle
Pazarlaştım dost bağında bir güle,
Men ezizem bir güle,
Bir bülbüle bir güle,
Yıllarca ağlayan kul
Nolur yarap bir güle,
Ben de gülem sevdiğim de bir güle,
Armaganım puse olsun bir yanak

SATRANÇ

Sabit Müdami 8000 ilâ 9000 kıt'ayı bulan eş'arı arasında halk şîr sanatının bütün nev'ine gayet canlı örnekler vermiştir.

Türk halk edebiyatlarına tanıtmak istediğimiz bu değerli sanatkarı bütün cephe-leri ile tanıtmak iddiasından uzak mümkün olduğu kadar onun sanatından çeşniler sunmak istedik.

Hak Keremler
Alemin
Rahmiyle
Rahmiyle bakar

Kanıdır
Suftandır
Bakar
Gandır

Nurizati
Euyurdu
Yektanesin
Hembibe'di

Zülcelâl
Azzüvecel
Hem bibedel
Fermanıdır

KASTIRMALARI

Ede sona
Erdi ilim
Keşfolundu

Erdi ilim
Çün cihana
Yetişti

Ehli Sünnet
Velcemaat
Mezhebimdir
La cerem

Velcemaat
Filbegayet
Meskeni
Beytülharem

Ey Müdami
Ei kusurdur
Labyakut
Sendeki

Ei kusurdur
Labyakut
Ne varsa
Haznendeki

Müdami diyar diyar gezerken türlü türlü insanla karşılaşmış pek çok şey dinlemiş havanın garip seyrini ibretle takip etmiştir. Bu seyrin onda geniş akisler bırakmıştır.

Firavunların dahi bu dünyada iyi kötü nam bırakarak gittiğini gören şair hayatın bu ahlâka bakın ne diyor:

Bir yahşi ad bırak cihana gönlü
Yıktı ölü namı kalır meydanda
Eski kelimeler kelimeler cihana gönlü
Halkat kelâmı kalır meydanda
Coklar bu ahvali aleme bakmış,
Ebedî sönmeyen bir ateş yakmış,
Her müsannif birer asar bırakmış
Hasre değin tamı kalır meydanda
Nemrut Firavunun kötü namı var
Sedat cennet yaptı bagiremi var
Halebi Buhari Molla Cami var
Yana ölmüş cami kalır meydanda

Eğer bağban ise bir bağ yetişir
Sanatta muvafık yarağ yetişir
Bir veledi salih kundag yetişir

Gidersen gülâmı kalır meydanda
Dün veled ya kız erkek olursa
Allah akli nakıs olursa

Bir misal var koca öküzlürse
Bunururuk sami kalır meydanda
Eski olan eodadım unutmaz
Eski kışta lâlesini kurutmaz

Eski büle kulu tamam götürmez
Meydanlı izami kalır meydanda
Eski bir feyzirabbandır

Eski hakikati tanır
SABİT İKİN cism fanidir
MÜDAMI kalır meydanda

DOKTORHANEMA ARZUHAİ (*)
Eski dünya maşakkat yeri
Eski ilim bu cihana tabibim

Fetholundu
Yetişti
İmdada

Mezhebimdir
Meskeni
Habülekber
Hıldü İrem

Cevher olan
Ne varsa
Haznendeki
Lisançaki

Babımız
Matlabımız
Dört kitabımız

Lacorem
Beytülharem
Hıldü İrem
İhsanıdır

Sendeki
Haznendeki
Lisandaki
Rahmanıdır.

Kullarına bir can vermişte Tanrı
Sokmuş binbir imtihana tabibim
Bu yıl otuzsekizine yaş değdi
Bende anlamadım ne ateş değdi
Ne bir yere çarptım ne bir taş değdi
Boyardı gözlerim kana tabibim

Uğradı basarım zafi âyime (Göz hastalığı)
Lütfüyle nazar kıl bak kolayına
Yüzüm süre geldim hakipayine
Evvel Allah siz lokmana Tabibim

Bu menzilde yarı yolda kalmışam
Ayağım tozuna yüzüm salmışam
Evvel Allah sizi deyin gelmişem
Tez bağlayın bir imkâna tabibim

Terk gitti damarda iğnenin ucu
Cigerime girdi sonsuz bir acı
Şifa Allahtandır sebep Hâci
Siz yetişin El'amana tabibim

Müdami bir kemter kulunuz sizin
Ölmüşe can verir âlimiz sizin
Lokman merhemidir eliniz sizin
Gariplere müşfik ana tabibim

26.10.1956 Artvin

Şair 1956 yılında uzun bir geziye çıkarak Murgula gelmişti. Burada bir kahvede tekel lünde bulunurken birden bire her iki gözünün ağrıdığını ve bu ağrının kısa bir zaman içinde artarak rüyetinin azalmakta olduğunu korku içinde görmüş.

Ben mahvoldum Allahın verdiği eu büyük emanate hiyanet ettim. Cenabî hak en kıymetli şeylerimi elimden aldı. Kör oldum.. Diye döğünmeye başladı.

Şairin çırpınmakta hakkı vardı, bakılmadığı takdirde en kıymetli iki uzvun elden gitmesi muhakkaktı.

Hastahaneye yatırdık, bütün ilgililerin candan ve devamlı alakası sonunda gairimizizin gözleri kurtuldu. — BİTTİ —

MAHMUT RAGIP GAZİMİHÂLİ DE KAYBETTİK

Memleketimizin değerli ve yegâne müzikologu Mahmut Ragıp Gazimihâlî, maalesef 13.12.1961 çarşamba günü ebediyen kaybetmiş bulunuyoruz.

Ömrünü musikiye, dolayısıyla folklor ve dil konularına hasreden Mahmut Ragıp Gazimihâlî, 60 yaşındaydı. Ankara Devlet Konservatuarı "Müzik Nazariyatı ve Tarihî" hocalığı yapmakta idi. Buradan yetiştirdiği öğrencilerinin sayısı binleri aşar.

Gazimihâlî, her yıl olduğu gibi bu sene de yaz tatilini İstanbul'da Şehzadebağında, ki evinde geçirmiş, kendisini iyi hissetmediği için emekliye sevkini istemişti. Ders dönemi geldiği zaman kendisinde Ankara'ya gidecek kuvvet bulamamıştı.

Son zamanlarda kendisini ziyaret eden dostlarına, artık bittiğini, yavaş yavaş sön mekte olduğunu sık sık ifade etmiye başlamıştı.

Çıkan 20'yi aşkın ve birbirinden kıymetli eserinden başka, Ankara Ses ve Tel Birliği'nin basıma hazırladığı "Kopuz", "Türk Depki Çalgıları" ve "Türk Ötkü Çalgıları" adlı üç eseri mevcuttur. Hemen bütün ömrünü verdiği ve millî kültürümüz için yayınlanması çok faydalı olacak "Yurd Oyunları Kataloğu" ise, basıma hazırlanmış bir halde bulunmaktadır.

Gazimihâlî'nin ölümü, sıratla bütün aydınlar çevresinde duyulmuş ve büyük üzüntü uyandırmıştır. Durum telefonla Ankara Devlet Konservatuarı idarecilerine ve İstanbul'da bulunan dostlarına bildirilmiş, cenazesi 14.12.1961 günü Şehzadebağdaki evinden alınarak Eyüp Sultan Camiine götürülmüştür.

Cenaze töreninde dostları ve akrabaları ile müzik âleminin tanınmış simaları ve folklorcular bulunmuştur. Cenazenin kaldırıldığı Eyüp Sultan Camii Millî Eğitim Bakanlığı, Devlet Operası, Ankara Devlet Konservatuarı Öğretmen ve Öğrencileri, Türk Folklor Araştırmaları Dergisi, İstanbul Belediyesi Konservatuarı, Türk Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yayma Tesisi ile Güzel Sanatlar Akademisi tarafından birer çelenk

İstanbul Bel Konservatuarı Öğrencileri Gazimihâlî'nin cenazesinde başında nöbet tutarlarken

gönderilmiş ve İstanbul Konservatuarı'na ait öğrenciler tarafından naaşının başında nöbet tutulmuştur.

Cenazede bulunanlar arasında akrabaları, İstanbul Maarif Müdürü Halis Kurtça, Ankara Devlet Konservatuarı Müdür Muavini Hakkı Çağlar, Prof. Dr. Bülent Tarcan, Ahmet Kutsi Tecer, Mesut Cemil, Fikri Çiçekoğlu, Halil Bedi Yönetken, Doç. Nureddin Şazi Kösemihâlî de vardı.

İkinci namazını müteakip cenaze namazı kılınmış ve Eyüp Gülmüşsuyu mezarlığında Hüsameddin ef. Sokağı cephesinde, ki aile kabristanında dört ada, 12629 numaralı mezara defnolunmuştur.

Dergimiz, değerli müzikolog ve folkloriste Allah'tan gani gani rahmet dilerken, birkaç sayı sonra Mahmut Ragıp özel sayısı olarak bir nüsha yayımlıyacağımızı bildirir.

Dergimizin cilt: 5, sayı: 100 de Gazimihâlî'nin biyografisi daha evvel neşrolunmuştu. Ayrıca kendisi tarafından da aile seçeresi hakkında cilt: 5, sayı: 111 - 112 - 113 de de "Nâbitimli kelimeler" ve "Çavrut oğlu Kösemihâlî Bahşi" adlı üç nüsha devam eden bir yazı yazmıştı. İ. H.

Bir Türkü Vesilesile :

ELA GÖZLÜM

Yazan: A. Nebahattin KIRMACI

Musikiden anladığımızı iddiaya hakkımız yok. Batı, Doğu veya Alafranga, Alafranka şeklinde bir ayırma yapmadığımız da açık. Güzel olmak şartıyla ve biraz da Tarihi Türk Musikisine kaçmakla beraber, Doğudan da, Batıdan da, eskiden de, yeniden de, nasibimiz ve kısmetimiz nisbetinde zevk almağa çalıştığımız muhakkak. Bu arada bizim Halk türkülerimizin, karınca kaderince, hayranı olduğumuzu da, hiç çekinmeden ilâve edebiliriz.

İKİ SENE EVVEL

Çoğu zaman, her biri değerinden güzel olan bu Halk türküleri ses san'atkarımız Muzaffer Akgün'ün son tarihlerde okuduğu bir tanesi var. "Elâ gözlüm ben bu ilden gidersem." mısraı ile başlıyor. Anadolu icap ettiği zaman neler yaratabiliyor, neler yapıyor; bunu anlamak için, yüzlerce emsali arasında sadece bu türküye bakmak kâfi! Çok kere bir step gibi kuru, sessiz, sedasız ve bir göl gibi ıssız görünmek intibasını yaratan bir hali olmasına rağmen, neler duyabildiğini ve neler ifade edebildiğini görebilmek için gene bu türküye bakmak lâzım.

Takriben iki sene kadar evveldi. Eski İktidarın en karanlık günlerinde idik! Bu türküyle ilk defa, Levend'te, bir kış akşamı küçük bir lokantada dinledik. Lokantanın önünden tesadüfen geçiyorduk. Kıymetli ses san'atkarımız Muzaffer Akgün'ün selâle gibi çağlayan sesini duyunca, ihtiyar dışı durduk. Ve türküyle sonuna kadar dinlemek için, lokantaya girmekten kendimizi alamadık. Boş masalardan birine oturduk. Küçük lokantanın diğer masalarında, her hallerin den taşralı oldukları anlaşılabilir bir takım vatandaşlar yer almışlar, yemek yiyor ve içiyorlardı. Lokantaya girişimiz muhakkak ki, alaka uyandırdı. Ve vatandaşların dikkatini çekti. Türkü bitip biz kalkmağa hazırlandığımız zaman lokantanın genç ve sempatik sahibi: "Kalkmayın ağabey, türküyle tekrarlın vaciğiz." dedi. O zaman anladık ki, türküyle bıkıptan dinliyorduk.

ÖYLE BİR HAVA KI

İkinci çalışmamın sonunda, lokantada öyle

bir hava hasıl oldu ki, teşekkür etmek için kalktığımız ve ayrılacağımız zaman, masalardaki hiçbirini tanımadığımız ve hiçbir tarafından da tanınmadığımız vatandaşlar pek anlayışlı, kadir bilir ve hakkı teslim eder tarzda bizi selâmladılar. Hemen hepsi ile ayrı ayrı selâmlaştık. Ve bu anlayış karşısında biraz da mahcup olarak, lokantadan çıktık. Evimize gitmek için, meydanı geçip Levend'in o ağaçlıklı kuytu ve dar, ve çoğu kere tenha ve ıssız olan asfalt yollarına girdiğimiz zaman hâlâ düşünüyorduk.

Bu türküde neler yoktu! Bu toprakların bahtından, kaderinden, nasibinden ve kısmetinden, aşkına, sevgisine, bağlılığına ve vefasına kadar neler yoktu! Hüsrandan, hıranından, ümidine, inkisarına kadar neler mevcut değildi! Neş'e, zevk ve saadetinden, hassasiyetine, civanmertliğine, feragat ve fedakârlığına; kadir ve kıymet bilirligine, sabır, tahammül, bekleyiş ve özleyişine, tarihine razı oluşundan zamanında ve en aslı isyanına kadar nelere tesadüf edilmiyordu:

"Elâ gözlüm, ben bu ilden gidersem;
Zülfü perişanm göz melûl melûl."

Hatırımıza ilk sevgilerimiz ilk sevgililerimiz; o mâsum ve saf aşklarımız, gizli ve gizliye bağlanışlarımız, memnu ve kara sevda hallerimiz ve hepsi de bizden büyüklük, uzak, yakın, komşu ahalilerimiz geliyordu! Kaskanklıklarımız, hasedlerimiz, kederli, sevinçli günlerimiz; ayrılık acılarımız, içimize bir makber azabı gibi çöker, o sevgililerimizin nişanlılık ve evlilik haberleri, düğün günleri ve geceleri geliyordu!

DÜŞÜNCE VE TEEMMÜL İHTİYACI

Bu çocukluk yıllarımızı ilk gençlik çağlarımız takip ediyordu. Çocukluğumuzun o kolay, o rahat ve her yanı imkânla dolu, engin ve derin hayal dünyasının yerini; belki onun kadar renkli ve ışıklı, onun kadar hür olmak la beraber; ne de olsa, mülâhaza, teemmül, en dişe, tereddüt ve şüphe dolu ilk gençlik dünyası alıyordu. Sevgi devam ediyordu. Aşk devam ediyordu. Belki daha da şiddetleniyordu. Kalbi susturmağa imkân yoktu! Fakat dü-

günmek ve anımağa çalışmak da mühim bir ihtiyaç olarak kendini gösteriyordu. Büyük bir ihtiyaç olarak onun yanında yer alıyordu.

O düşünce, o teemmül ihtiyacı, o hayat ve tabiat karşısındaki mevkilini tayin edebilme; hizmet, vazife ve mes'uliyet ufuklarına açılan yollara yönelebilmeye şuur, bilgi, o günlerden alıp, bahsi geçen o geceye o buhranlı ve karanlık günlere, hayatımızdan en kederli anlarına kadar getiriyordu. O günler ve anlarda ki, insan için, ya memleketini terk edip yabancı diyarlara gitmek, ya da burada kalarak her türlü mihnete razı olmaktan başka çare yoktu! Fakat yabancı diyarlara gitmek veya her türlü mihnete razı olmakla iş bitmiyordu. Muhtak olan bir nokta varsa, o da, memleketin bir kardeş kavgasına doğru gitmekte olduğu idi. Türkiye diğer memleketler gibi değildi ki. Dünyanın en nazik bir noktasında bulunuyordu. Ve tarihinin en kritik devrini yaşıyordu. Doğu ve Batı Âlemi ikkiye ayırmış, hür ve totaliter cephe birbirini karşısında mevki almış ve en mühimmi, her iki taraf da yıldızların üstünde konuşmağa, feza dolaşmağa başlamışlardı. O çapta, o seviyede, o imkânlar içinde; inkârın en büyüğüne ve tehlikelerin en felâketlisine terk edilmiş bir memlekete kim tahammül ederdi?!

KOSKOCA BİR İMPARATORLUK

O memleket ki, koskoca bir imparatorluk kurmuştu. Asırları ismi ile yad ettirmişti. Çaldıran'dan Viyana kapılarına; Kırım'dan Trablusgarb'a kadar uzanmıştı. At ve kılıç devrinde celâdetini tam bir başarı ve şerefle göstermişti.

Sonra, türlü sebeplerle imparatorluğun yıkılışında, bir kurtarıcı insan çıkmıştı. Va-tanseverler, derhal, O'nun etrafında toplanmışlardı. Sevri tanınamışlardı. Her sınıf ve zümresi ile milleti tekrar bir gaye etrafında birleştirmiş, Türki'nin kaderini, bir kalb halinde, tekrar Anadolu'da attırmağa başlamışlardı. Kadını erkeği, genci, ihtiyarını, ile, dişini turnağına takarak, bu millet, hemen bütün dünyaya karşı, hürriyet ve istiklâl için mücadele etmişti. Bu tarihinin en büyük müca-delesi olmuştu. Onu mucizevi bir zaferle sona erdirmişti. MHH Misaki çizmişti. Cumhuriyeti ilan etmişti. Saltanatı ve Hilâfeti tas-

fiye etmişti. Dünyayı hayran bırakan yeni bir azım ve irade ile, en ileri hamleleri yapmış, en ileri ve medeni fikirleri getirmiş, inkılâpları yaratmıştı. İnsaniyet âilesi içindeki gerefli mevkilini, o âilenin bütün mensuplarının, her vesile ve fırsatla, ayrı ayrı; takdirlerini, hürmetlerini ve tasdiklerini almış ve görmüştü!

Taş taş üstünde kalmamış, kül yığınından ibaret topraklar üstünde yepyeni bir vatan yaratmıştı. İlim, irfan, kültür ve medeniyet yolunda, hürriyet ve demokrasi yolunda hızlı adımlarla ilerlemeğe başlamıştı. Batı ile aramızdaki mesafeyi kısa zamanda kapatmağa; hattâ Milletlerarası sulh ve sükûn, refah ve saadet ve insaniyete hizmet idealinde sahasında onu geçmeğe azmetmişti! Her türlü müşkülle, maddî ve mânevî mânilalara rağmen, bu istikamette azimle ilerlemişardı!

28 NISANDAN 27 MAYISA

Sonra ne olmuştu?! Sonra kendilerinin başka varlık, kendilerinden başka gaye olabileceğini akıllarına bile getirmeyenler ortaya çıkmıştı. Ve nihayet 28 Nisandan 27 Mayıs'a giden o endişeli günleri ve hali yaratmışlardı!

Halbuki hürriyet demek, demokrasi demek, bu demek değildi. Ahlâksızlık demek, faziletsizlik demek değildi. Bütün mukaddesatı ayaklar altına almak demek değildi. En kuvvetli bağları, en canlı hâtıraları reddetmek, inkâr etmek değildi. O hâtıraların, ve o günlerin en aziz simasını, en ulvî hayalini bu milletin hafızasından silmeğe çalışmak demek değildi!..

Türkünün mısraları, zihnimizde birbirini takip ediyordu :

"Kerem et, göntülden çıkartma beni;
Ağla, göz yaşını sil melûl melûl."

O büyük insan da güphesiz sevmiş, O büyük insan da âşık olmuştu. O büyük insanın da kalbi vardı. O büyük insanın da kalbi, zaman zaman, aynı sıcak hisler ve heyecanlarla çarpmış, aynı tatlı ağrılarla atmıştı. Aynı ilhamlarla; aynı aziz ve mükaddes hâtıraların, aynı renkli ve ışıklı dünyaların hayal ve imkân dolu saadeti ile dolup taşmıştı. Fakat; günün birinde, en büyük aşkı vatan aşkı, millete, memlekete ve bütün bir insaniyete hizmet aşkı teşkil etmişti. Bül-

ÂŞIK MUHİDDİN

Yazan: Cahit ÖZTELLİ

Saz şairlerimizin çoğu ve en değerlileri Yeniçeri Ocağından yetişmiştir. Saz çalmak, şair söylemek geleneği, bu ocaktan ustadan çığır geçerek yüzyıllar boyunca sürdü. Bu şairlerin çoğu okuyup yazmayı, acemi oğlan denilen gençlerin ocağına girdikleri ilk yıllarda öğrenirdi. Daha sonra terfi ederek, çoğu askerî yazı işlerine bakarlar. kâtip olurlardı. Bu okuyup yazma ve barış zamanlarında İstanbul'da eğleşmeleri, divan şiiri ile yakınlık sağlamalarına sebep olurdu. Bu yüzden divan şiiri etkisine kapılan saz şairleri, onlar gibi yazmak, söylemek modasını doğurdular. Bunların birincisi derecede temsilcisi Âşık Ömer olmuştur. Onun bu yoldaki etkisi yüzyıllarca sürmüştür. Bu akımdan sonra okur yazar saz şairleri birer divan şairi taklitçisi kesilerek aruzla divanlar, semailer, murabbalar, gazeller yazarak ağır bir dil kullanmaya başlamışlardır. Bu yarım kültürlü kişiler ayrıca hece ile de halk için daha sade dille yazmak.

tün hayatını bu aşka vakfetmişti. Ve bunu, yalnız yurduna karşı değil; bütün insaniyete, bütün dünyaya karşı isbat etmişti. Sevgililerini ne kadar sevmişse, yurdunu ve dünyasını da daha fazla sevmişti. Daha fazla fedakârlık yapmış, daha fazla feragat göstermişti. Kahramanlık ve celâdet örneği vermişti. Sevgisi ve sevgilileri O'nun yurdunda çiçek açan dünyaları olmuşsa, yurdu ve dünyası da kabinde çiçek açan sevgilileri olmuştu!

"Elvan çiçekleri takma başına,
Kudret kalemimi çekme kaşına;
Beni aldattırsan doyma yaşına,
Ağla, gözyaşını sil melûl melûl!"
Muhakkak ki, 14 Mayıs 1950 den 27 Mayıs 1960'a kadar, ruhu, hem en mes'ud, hem en acı, en mustarip olan insan Atatürk olmuştu. Mes'ud olan insan, çünkü hürriyet ve demokrasi O'nun, bu memlekette tahakkukuna çalıştığı en büyük en en son ideali idi. Mustafa Ömer insan, çünkü yeni Türkiye, yeni vatanın geleceğini gidiyordu, yeni eserler yıkılıyor, tahakkuklanıyordu. Büyük mücadelede düşman kuvvetleri geliyordu. Halbuki o günlerde felâket başlanmamıştı, içten geliyordu. Ve âdeta o

tan geri kalmamışlardı ki onların asıl değerleri bu hece ile yazdıklarında görülür.

Bundan başka Yeniçeri Ocağından yetişen âşıkların bir özelliği de savaşlar, ayaklanmalar, padişah değişimleri gibi tarihte ilgili olaylar üzerine türküler, ağıtlar söylemeleridir. Bu durum XVII ve XVIII yüzyıllarda daha çok ileri gitmişti. Bu yüzyıllar hep ayaklanmalar, başarılı, başarısız savaşlarla geçmişti. Yeniçeri ordusu bu yüzden, durmadan olaylara katılmış, her olayı saz şairleri tele ve dile getirmeye çalışmışlardır. Bunlar sıraya konulunca manzum bir tarih okunuyormuş gibi olur. Divan şairleri fildişi kulelerine çekilip, dış âlemle ilgilerini kestikleri zaman, konuşan bu şairler, halkın şairleri oluyorlar. Bu bakımdan, onların verileri tarihle sıkı sıkıya bağlı bulunur. Kaynakların çok hasis davrandığı bu, halkın şairlerinin hayatlarını, yaşadıkları çağları, çoğu zaman kendilerini bu gibi tarihle yakından ilgili şiirlerinden çıkar.

büyük mücadeleye rağmen, o hürriyet ve istiklâl şahlanmasına; o fikir, ideal, o ilim, kültür ve medeniyet hamlesine karşı olarak geliyordu! O, sağlığında yalnız bu memlekete karşı değil; bütün dünyaya karşı en büyük imtihani vermişti. Şimdi de ruhunun son ve kat'î bir imtihan vermesi azım geliyor. Bu ne büyük bir inkılâbın ifadesi idi?!

"Yeter ey sevdiğim, sen seni düzelt;

Karaları giyin, beyazı çöz at;

O nazik ellerin bir daha uzat,

Ayrılık şerbetin sun melûl melûl!"

O karanlık ve meş'um günlerde bunu düşünmeğe imkân yoktu ama, bugün, bu güzel türkünün son kıtasının ikinci ve dördüncü mısralarını, gönül şu şekilde değiştirmek istiyor:

"Yeter ey sevdiğim, sen seni düzelt;

Beyazları giyin, karayı çöz at;

O nazik ellerin bir daha uzat,

Anlaşma şerbetin sun melûl melûl!"

Sun, melûl melûl, benim elâ gözülü memleketim! Perişan zülfülü yurdum! Elvan çiçekli Anadolu! Kudret kalemli Trakyam! Nazik eli sevgilim!..

mak mümkün oluyor. Savaş gücünü artırma-
da, umutsuz günlerde orduya canlılık verme-
de önemli bir rol oynayan bu değerli kişilere lâ
yık oldukları yeri vermemekte direnmelidir.
İmparatorluğumuzun toplum davranışlarını ge-
reği gibi ortaya koymak için hiç olmazsa, di-
van şairlerine verilen önemi onlardan esirge-
memeli. Çünkü onların bazan pek basit gibi
görünen şiirlerinde bütün bir hayat yer alır.
Tarihlerin yazmadığı, tarihçilerin yazmaktan
korktukları olayları, halkın bir olay karşın-
daki duygu ve düşüncelerini, dedikodularını,
acılarını, sevinçlerini, isteklerini hep bu aşık-
ların eserlerinde buluyoruz. Bu tarihçe bilin-
miyen toplum psikolojisini yüzyılların öte-
sinden bize duyuran ses, onların tellerinin se-
sidir. Örneğin, Napolyon'un Mısır'daki başa-
rısını halk, Valde Sultanın ve bazı vezirlerin i-
haneti yüzünden, düşmanla birleşmesinden
ileri geldiği yolunda yorumlamaktadır. Buna
dair elimizde, gününde yazılmış manzumeler
var. Tarih böyle bir ihanetten söz bile edemi-
yor. İster gerçek olsun, ister olmasın, halk
Mısır bozgununu bu sebebe bağyor. Bazan,
yenilginin ilk tadını tadan Napolyon'un boz-
gununu ve Türk zaferini, küçüklük bir koşmada
dile gelmiş görüyoruz. Daha bunlar gibi ni-
celeri...

Görülüyor ki imparatorluğun, olaylar kar-
sında neler düşündüğünü, nejer duyduğunu
öğrenmek isteyenler bu gibi şiirlere başvur-
mak zorundadır.

Şu önsözden sonra asıl konumuza girebi-
liz.

Edebiyat âleminin şimdiye kadar tanıma-
dığı Aşık Muhiddin'in elimizde bulunan tek
şiiri ile zamanını öğrenebiliyoruz. Bu koşma,
Dördüncü Murad'ın 1635 de Doğu seferinde
İran içlerine kadar girişi ya da 1638 de İkinci
Doğu seferi sırasında söylenmiştir. Bu sıralar-
da İran'da idare Şah Safi (hükümdarlığı
1628 — 1642) elinde bulunuyordu. Şah, Sul-
tan Murad'ı bu seferlerden vazgeçirmek için
İstanbul'a eciler gönderdiyse de sonuç verme-
di. Birinci seferde Tebriz, Hoy, Erivan gibi
yerler ele geçirilmiş, ikincisi sonunda Bağdat
bir daha geri verilmemek üzere Osmanlı top-
raklarına katılmıştı. Kasr-ı Şirin anlaşmasıyla
İran'la bir daha savaş yapmadık. (daha çok
bilgi için bakınız: Naima, cilt 3 - Hammer,
cilt 9).

Aşık Muhiddin'in aşağıdaki koşması, yu-

karıda kısaca bildirdiğimiz olaylar sırasında
söylenmiştir.

Acem Şahu şimdi biddin haddini
Yakdı vücudunu nâr Padışahım
Kılınc altında (çok) zebun olmuştur
Bir an durma aman sür Padışahım
Suyu menend-i kum eyleyip girdikte
Melun askerini gördükte
Hiç eğlenme Şam Karunye (?) vardıkta
Doğru Erdebil'e gir Padışahım
Komayasın Şah Safi'ye intikam
Mikâil, İsrâfil, Cebrail hümmam
Hasan, Hüseyin'e on iki imam
Anlar sana ola yar Padışahım
Koma Şah oğluna zerrece öcün
Başına dar eyle tahtile tacın
Aldıkça Yezid'in haracın, bacın
Kullarına bahşis ver Padışahım
Muhiddin hiç komaz kusur sözünde
İçdi aşkın keverini gözünde
Murad isteyen şahbaz meydan yüzünde
Urup öldürmektir kâr Padışahım

Bu şiirden Aşık Muhiddin'in bir Yeniçeri
şairi ve İran savaşlarına Dördüncü Murad or-
dusuyla katıldığını öğreniyoruz. Bu duruma
göre en az bir hesaplamayla XVII. yüzyılın
başlarında doğduğu düşünülebilir. Padışaha
hitabederek söylediği şu savaş şiiri şairinin
kahraman bir ruh taşıdığını da gösteriyor. Dör-
düncü Murad da şair bir padişahı. Hem aruz,
hem heceyle şiirleri vardır. Saz şairlerini çok
sever, onları korurdu. Ölümü üzerine en çok
ağıt söylenen padişah odur. Sık sık saz şair-
lerini huzurunda toplar, onları dinlerdi. Aşık
Muhiddin'in de şiirini onun huzurunda söyle-
diği, her dörtlüğün sonunda "Padışahım" hi-
tabıyla bağlamasından anlaşılıyor.

Aşık Muhiddin'in hayatını aydınlatacak
başka şiirine sahip değiliz. Başka şiirleri ola-
cağı tabiidir. Bugüne kadar ortaya çıkmamış
olmasını meşhur tekke şairi Abdal Muhid-
din'in pek yaygın şöhreti dolayısıyla ona ma-
ledilmiş olmasında görmek gerekiyor. Bilin-
diği gibi Yeniçeri şairleri hep Bektaşidir. Bu
şairler askerlikten emekliye ayrıldıkları za-
man yaşlanmış oluyorlar. Dünya ile ilgilerini
kesip tasavvuf yolunda yazmaya başlıyorlar.
Tekke şiirlerini çoğu zaman birbirinden ayrı-
mak ta imkânsız oluyor. Bu sebeple iki şairin
şiirlerinin karışmış olması ihtimali çoktur.
Böyle olmakla yine Aşık Muhiddin'in din dışı
şiirleri bulunması gereklidir.

Değerli Bir Kitapçımın Ardından :

JAN JAK PALAMUTOĞLU ÖLDÜ

Yazan: Reşit Halid GÖNÇ

Babâli Yokuşu'nun yakından tanıdığı bir
değer, sessiz sedasız aramızdan çekilip ebedi
uykusuna dalmış bulunuyor.

Lise tahsili sırasında Fransızca'yı, Berlin ve
Viyana'da kitapçık tahsil ederken Alıncayı,
İngiltere ve Amerika'da da İngilizceyi öğ-
renen 51 yaşındaki Zaman Kitabevi sahiplerin-
den Jan Jak Palamutoğlu, ailesi efradile bir-
likte çıktığı Avrupa seyahatinde İngiltere'ye
geçerken Manç denizinde bindikleri vapurun
irtınaya tutulması üzerine bir kalp krizi geçir-
miş, kaldırıldığı Londra'daki hastanede 13 Ey-
lül 1961 günü ölmüştür.

1901 de açılan Zaman Kitaphanesinin sa-
hibi Misak Efendi'nin oğlu olan Jan Jak'ın ce-
nazesi, Londra'dan getirilerek 25 yıl evvel ö-
len annesi için yaptırılan Şişli Ermeni mezar-
lığındaki türbeye defnolunmuştur.

Türkiye'de yayınlanan Türk Tarih ve Dil
Kurumlarıyla, Üniversite neşriyatını ve diğer
ilim eserlerini dünya çapında yaygın ve tam-
ten Jan Jak'ın ölümlü kendisini sevenleri faz-
lasile üzümüştür.

Geride kalan babasının, ailesi efradının
ve dostlarının acısını paylaşır, bu vesile ile
kendisini yakından tanıyan Reşit Halid Gönç-
ün Jak hakkında hazırlanmış olduğu bir yazıyı
okuyucularımıza sunarız.

T. F. A.

O, babası, Babâlinin en eski kütüphane-
nesi sahibi Misak ile senelerce bu memleketin
ilim ve İrfanına candan hizmet edenlerdi. İlk
tahsiline Kumkapıdaki Türk mektebinde baş-
lamış, sonra babası Fransızca'yı Fransız mek-
tebinde öğrensini diye Fransız mektebine ver-
miş, Alıncayı öğrensini diye da Almanya'ya
göndermiş, İngilizceden mahrum kalmaması di-
ye de Amerikaya gönderip o lisanı da öğret-
mişti.

Babası titiz ve meraklı olduğundan ken-
disine iyi bir yardımcı olabilmesi için oğlu-
nun tahsiline çok itina ettiğinden başka ülke-
leri bir hayli dolaştırmış, kütüphanecilik ya-
pabilecek kudrette olacak kadar dağarcığına
malzeme doldurtmuştu. Jan, iyi yetiştirilmiş
tam bir kitap kurdu olmuştu.

Evli bir kızı vardır. Onu da Amerikada
ithalâtçılık yapan bir Ermeni vatandaşımızla
evlendirmişti.

Jak'ın son resimlerinden biri
Jan Jak'ı, Babâliye ayak bastığı zaman
tanımuştum. Gelip geçtikçe daima dükkânıma
 uğrar, boş vakitlerinde oturur, sohbet ederdik.
Türkçeyi cidden güzel bilirdi. Eski Türkçe
güzel yazısı vardı. Görüşleri yerinde ve kuv-
vetli idi. Bilhassa memleketimizin devlet a-
damlarına babası ile kitap bulup verme hu-
susunda çok hizmet etmişti.
Kendisi: Amerikaya gidip gelmiş:
— Niçin bu kadar çabuk döndünüz? dedi-
ğim vakit:

— Ah Reşid Bey, İstanbulumuzdan uzak
kalmaya, mavi denizi gözlerimden irak bırak-
maya gönlüm bir türlü razı olmuyor, hasret
duyuyorum, demişti.

Allaha gayet merbûf idi. Bana bir gün:
— Size bir şey söyleyeyim, ben Allahın hu-
zurunda bulunmağı arzuladığım zaman, e-
ğer kiliseden uzak kalmış isem, yolumun üs-
tünde ilk camie, Allahın evi diye hemen girerim,
kendimce Tanrı'ya yalvarma duamı yaparım.
Bunun gayet samimi olduğuna inan Reşit Ha-
lid bey.

Bir gün bir yazıyı okutmak istedim, gü-
lererek:

— Ben Ermenice okumasını bilmem de-
mişti.

Yaşlı babasına, kızına ve damadına baş-
sağlığı dilerken (Allah ile kulun arasına gi-
rilemeyeceğine göre) aziz okurlarım: Allah
rahmet eylesin, dememe müsaade ediniz!

Derlemeler :

SÜŞEHRİNDE BİTKİ VE HAYVAN ADLARI

Suşehri kazasında yapmış olduğum tetkik ve inceleme sonunda aşağıdaki yetiştirilen nebat isimlerini tesbit ettim. Kasabanın ikliminin aşağı yukarı her türlü nebatın yetişmesine elverişli bir yer olduğu bu şekilde anlaşılmaktadır. Herkesce bilinmeyen bazı isimler Havza halkının verdikleri adlardır.

Tahıllar :

Bugday, Arpa, Çavdar, Yulaf, Mısır, Mercimek, Nohut, Fıg, Buzsak, Kısne.

Bitki Çiçekleri :

Lale, Çiğdem, Papatya, Balı baba, Melekçe, Nevruz, Karanfil, Gelinçik, Kar çiçeği, Susam, Sarmaşık, Ceylan gözü, Kaynana dili, Paşa çadırı, Gelin kipiği, Arslan ağzı, Üzüm çiçeği, Pamuk çiçeği, Tutya, Sultan Küpe, Ebe kümesi, Nergiz, Kadife çiçeği, Kına çiçeği, Kuşkonmaz, Çah çiçeği, Sarı çiçek, Horoz ibiği, Beyaz çiçek, Domuz çiçeği, Ayı çiçeği, Hardal, Feslihan, Aygün çiçeği, Manolya, Şepboy, Kedi tırnağı, Hammeli, Hüsnü Yusuf, Mısır çiçeği, Çam güzeli, Gül hatmi, Açıldı yumulmaz, Bekonya, Sarı dünya, Yayla çiçeği, Kiril fes, İtir, Tirtir, İstanbul çiçeği, Su çiçeği, Kanarya çiçeği.

Sebzeler :

Domates, Biber, Patlıcan, Pürçekli (Havuç), Turp, Patates, Soğan, Sarımsak, Karapuz, Kavun, Salatalık (Hıyar), Kabak, Bamya, Fasulye, Bakla, Bezelye, Pırasa, Ispanak, Pancar (pezik), Lâhana (Kelem), Şalgam, Maydanoz, Yer elması, Doruk otu, Nane.

Yemelik Otlar :

Pürpürüm, Haşhaş (taze), Madımak, Yemlik, Kuş otu, Fıçık, Gelin parmağı, Koyun gözü, Teltel, Hoşveren, Kazan karası, İstanbul pancarı, Armut pancası, Biberçik, Pisik kuyruğu, Horoz ibiği, Sarmaşık pancarı, Teke sakalı, Esittice, Kuzu kulağı, Evelik, Ebe gümesi, Sığır dili (taze) Kiris, Elma pancarı, Kuskus ekmeği, Ebe pancarı, Kuş dili, Anuk, Yarpuz.

Diğer Otlar :

Kendir, Pamuk, Yonca, Çayır otu, Kamış, Tirtir otu, Geven, Çi, Yumurta sarı, Sütlü van, Üzerlik, Kabalak, Ağutu (zehir) Kara

Yazan : Şükrü POLAT

otu, Tikencek Yapışkan, Püskül otu, Sakın otu, Katır kuyruğu, Karga soğanı, Karga sarımsağı, Sıçan otu, Tarla çiğdemi, Tombul, Kızamık otu, Köpek maydanosu, Karga kotalağı, Çiğdem otu, Yılan otu, Yılan yemliği, Çay otu, Arı otu, Efek, Bayan Kekik, Semizotu, Yayla otu.

Meyva isimleri :

Elma, Armut, Vişne, Kiraz, Sarı Erik (Kayısı), Üzüm eriği, Can eriği, Güz eriği, Şeftali, Dut, Karadut, Üzüm, Ayva, Kızılçık, İğde, Vaz, Ahlat (Boz armut), Fındık, Badem, Alıç, Öküzgözü, Kuşburnu, Karamuk, Muşmula, Gilebolu, İhlamur, Bögürtlen,

Meyvesi yenmeyen ve meyvesiz ağaçlar:

Söğüt, Kavak, Patlangıç ağacı, Meşe, Çam, Kayın, Köknar, Karaağaç, Çınar, Akasya, Gürgen, Ardiç, Dişbudak, Taşkesen, Yedive, ren Sumbül, İtgülü, Bozdiken, Payan.

Kelkit havzası ve Süşehri ovası ile ilgili lendirilen muhitimizde yukarıda yazdığım nebat cinsleri yetişmektedir. Her türlü ihtiyaçlarımızı cevap veren meyve ve sebzelerimiz Türkiyece değilse de civarımız vilayetlerimizde tanınmıştır. Birçok yerlere ihraç ta edilmektedir. Süşehrinin ovası doğu ve batı istikametinde 100 km. kadar uzamaktadır. Burası 900 rakımında, derin bir vadidir. Kelkit Çayı kuzeyi takip ederek oviden almış olduğu kollarla batıya doğru akar.

Kuzey ve güney kasaba toprağının en dar yerini teşkil eder. Bu ara ancak 35 km. kadardır. Ova kuzeyde Giresun, doğuda Erzurum, güneyde Kızıldağ ve batıda Karabayır ile Ordu dağlarının düğüm noktası ve aynı zamanda merkezidir. Kasabanın yayla ve ormanları Kızıldağ ile tarihi Kösedag üzerinde bulunur. Kasabamız hayvancılıkta da bir hayli ilerli gitmiş durumdadır. Muhitimizde yaşayan hayvan ve kuşların listesini aşağıya çıkarıyorum.

Çiftçi Hayvanları:

Öküz, Camış (Manda), İnek, Döve, Torsun, Dana, At, Tay, Eşek, Sıpa, Keçi, Oğlak (gidik), Koyun, Kuzu, Katır, Köpek, Kedi.

Yabani Hayvanlar:

Ayı, Domuz, Kurt, Tavşan, Tilki, Çakal,

Aynı Olayları :

ANKARA'DA KONYA HAFTASI

Yazan : Bora HİNÇER

KARAGÖZCÜLÜK KURSLARI

İstanbul'daki "İstanbul Umum Karagöz, Kukla ve Hokkabaz Sanatçıları Derneği" tarafından geçen ay, derneğin Çagalolu, Şeref Efendi sokağı Esnaf Handaki merkezinde bir kurs açılmıştır.

Bu kurs akşamları saat 19 dan sonra yapılmakta, derneğin kurucu ve yöneticilerinden olan Mazhar Gençkur ile İrfan Açıkgöz tarafından idare edilmektedir. Her ikisini de bu hizmetlerinden ötürü tebrik eder, kursa iştiyak eden gençlere başarılar dileriz.

Yapı ve Kredi Bankası gibi böyle konulara alaka gösterdiğini iddia eden banka ve müesseselere de, işe reklâm ve propaganda karıştırmadan yardım elini uzatmasını tavsiye ederiz. Zira, bu folklorik temâşa sanatını ciddiye himayeye ihtiyacı vardır.

ANKARA ETNOGRAFYA MÜZESİ HAYALİ**KÜÇÜK ALI'NIN AKSESUVAR VE REPERTUVARINI SATIN ALDI**

Ankara Etnografya Müzesi Müdürlüğü, Karagöz sanatçısı Küçük Ali'nin bütün Karagöz malzemesini ve oyunlarını 15,000 liraya satın almıştır.

Küçük Ali (Mehmet Muhittin Sevilen) kendisinde mevcut orijinal bütün Karagöz ta kımalarını Etnografya Müzesine teslim etmiş, Karagöz oyunlarını da müzenin teyipi vasıtasıyla bandlara doldurmaya başlamıştır.

Üç dört yıl evvel Millî Kütüphane de Küçük Ali'den bu şekilde bir alışverişte bulunmuştur.

İdd müesseseye de ayrı ayrı satacak bol ve geniş malzeme, aksesuar ve hafızaya, dolayısıyla bir sanat kolunda bu kadarlık olsun talih sahibi bulunan sanatçısı ve onu hılmeye ederek kıymetini bilen müesseseleri tebrik ederiz.

Ankarada geçen Kasım ayının 25 inde başlayan ve Türk — Amerikan Kültür Derneğinin tertiplemiş olduğu Konya Haftası 1 Aralık 1961 gününe kadar devam etmiş, bu hafta sebebiyle Dernek binasında açılan sergi büyük ilgi ile karşılanmıştır.

Sergideki Konya elişlerinin inceliği, hayranlık uyandırmıştır. Sergide Konya giyimleri, kilimleri, halıları, keçeleri, cicimleri, kuyruklu ile bir gelinin ceviz sandığı ve odası çizimlerini üzerine çekmiştir.

Bu folklor ve etnografya hazinesi yanında bir tarih beldesi, Selçuk medeniyet ve marisinin eşsiz ebidesi olan Konya'ya ait duvarları süsleyen resimler de ilgi yaratmıştır.

Bu haftanın hazırlanmasında büyük emeği geçen Rüştü Özal, Konya Turizm Kurumu, Konya Belediyesi, Mehmet Önder, Celâl Kişimir, Mustafa Koşan, Kemal Seli ile Türk — Amerikan Kültür Derneği başkanı Mr. Johnson'u tebrik ederiz.

Sincap, Sansar, Ponsuk, Teyin

Böcekler ve küçük kur hayvanları :

Kablumbağa, Çekirke, Kelebek, Köstebek, Yılan, Sümüklüböcek, Kertenkele, Kurbağa, Arı, Karınca, Solucan, Tesbih böceği, Fare, Tarla faresi, Akrep, Tirtir, Cehenem böceği, Eğri yamuk, Cennet böceği, Ateş böceği, Kırk ayak, Sülüklük, Karasinek, Dut böceği, Kirpi, Karaböcek, İpek böceği, Örtmecek, Yeşil böcek, Balık, Yengeç, Danaburnu, Kepcecik, Tisböceği.

Ehli Kuş cinsleri:

Tavuk, Horoz, Kaz, Hindi, Ördek, Güvercin, Arı.

Yabani Kuşlar :

Leylek, Serçe, Kırılancık, Y. Güvercin, Keklik, Kartal, Doğan, Atmaca, Kelbik, Tah. Keleci, Kanarya, Bülbül, Sakakusu, Bildirici, Karga, Alakarga, Saksakağan, Baykuş, Köroğuşu, Balıkçıl, Turna, Toy, Ağcababa, Armut, Su kuşu, Sığırcık, Yarasa.

BİLMECELER, BULMACALAR

— VI —

Derleyen: Faik AKÇIN

K
Kalabalık soyu (Kibritle)
Kaleden düşer, kırılmaz; Telden ince, kardan beyaz. (Kağıt)
Kalenin ardu bedendir beden, yeşil bastım al çıktı, nedendir neden? (Kına)
Kanağı var, kuş değil; boynuzu var, koç değil. (Kelebek)
Kandilde var, lâmbada yok. (Kan, dilde var; amma lâmba kelimesinde kan yok)
Kanlı sarkar, kılı bakır. (Kedinin ciğere bakması)
Kaparım kaparım, püskülleri dışarda ka. (Göz)
Kapı ardına yağ döktüdü, silerim silerim çıkmaz. (Güneş)
Kapı ardında çingen bağırır. (Kapı kol demiri)
Kapı arkasına saç kodum, geleni geçeni saç kodum. (Ramazan)
Kapı arkasında bekçi (Süpürge)
Kapı arkasında dedem sakalı. (Süpürge)
Kapıda bir ay doğdu, ayı ay boğdu; an-nesi kucakta iken kızının kızı oldu. (Gül)
Kapisiz kuyu, içinde suyu. (Göz)
Kara, ağzını açtı; kırmızı, içine kaçtı. (Tulum, Pekmez)
Karadenizden su içer, herkesin elinden i. (Dolmakalem)
Kara, kar yağdığı zaman, ben babamla kardeşim. (Siyah kar yağmazki)
Karalar karalar, karaların altında çuralar; çuraların altında homurtu, komurtununun hart kayan. (Kaşlar, gözler, burun, ağız)
Kara kara odalar, birbirini kovalar (Tren)
Kara Tavuk, karnı yarık. (Baca)
Kara kutucuk içinde, beyaz maya. (Kestane)
Karanlık dam içinde elek asılır. (Örtmecek)
Karanlıkta geün oturur, ayağını suya ba. (Tırıs)
Karşadan baktım ağrıyor, yanına git -tim bağıyor. (Un bağırmeli)
Karşadan baktım ağ gibi, yanına vardım dağ gibi; etekeri çam tutmuş, kendi gillis. (Tren - Fener)
Kırmızı bir sultan, yeşil koltuğa oturmuş.

yanında yavruları baş eğiyor. (Gül, yaprak)
Kırmızı renklidir, bir direk üstünde du. (Tomurcuk)
Kırmızı renklidir, bir direk üstünde du. (Tomurcuk)
Kızların gelinidir, bilin bakayım bu ne. (Gelinlik)
Kısacak boyu, kadife donlu. (Patlıcan)
Kocaların unuttuğu, delikanlıların heves ettiği, iki kulağından tutup ayağına soktuğu. (Çizme)
Kolu var, ayağı yok, karnı yarık, can yok. (Balta)
Koskoca alâmet, içi kızıl kıyamet (Fırın)
Kuru attım, yaş çıktı. (Kova)
Kuru kafa, attım rafa; sekerden tatlı maymun suratlı. (Hindistan Cevizi)
Kutuyu kapakladım, etrafını saçakladım. (Göz)
Kuyunun içinde yılan, yılanın ağzında mercan. (Lâmba)
Kuyu içinde kandil yanar. (Gaz lâmbası)
Kuyruklu bir kumbara, yemek çeker ama. (Kaşık)
Kuyuya iner tıkr tıkr, yukarı çıkar şır şır çıkar. (Su kovası)
Kuyruğu yanık, suda balık (Fıtıl)
Kel Ahmet, gel Ahmet'i külhane götürdü; gel Ahmet, kel Ahmet'i külhanda yötürdü. (Ateş)
Keloglanı kulağından asarlar. (Tava)
Keser sapı, kökü sapı, iki keserin on. (Eller)
Köpek ne için sahibinin arkasından gelir? (Sahibi önden gittiği için)
Küçük adam simit satar. (Çivi)
Küçük bakkal, dünyayı yutar. (Ağız)
Küçük çikçik, içi dolu Turşucuk. (Limon)
Küçük kumbara, ekin taşır ambara. (Kaşık)
Küçük nişadır, dünyayı kuşadır. (Kan dibi)
Küçük mezar, dünyayı gezer. (Ayak kabı)
Küçük odalar, birbirini kovalar. (Tren)
Küçük mini taş içinde, beyler aş; pişirsen aş olur; pişirmezsen kuş olur. (Yumurta)
Küçük yonga, dağdan domuz indirir.

HEYAMOLA

Yazan: Girizan TUNARA

Evvel zaman içinde İstanbul padişahla mından biri, tebdili kıyafet ederek, memleketinde işlerin düzeni gidip gitmediği anlamak için, veziri ile birlikte bir tetkik gezisine çıkmış.

Aylarca tabaaların derilerini dinliye buliye yol almışlar.

Bir gün yönlerini şaşırılmışlar. Bütün at üstünde doludizgin gittikleri halde, ne verecek ne bir su başına, ne de bir yol gelige rastlamışlar. Geceliyecekleri koymak yerine varmadan, güneş kavuşmuş, gün iyice kararmış. Yıldızlara bakarak, yıldızların çakalların ulmalarını dinliyerek, yıldızlar gitmişler, dere tepe düz gitmişler. Hiçbir yerden bir çoban kulübesine rastlamışlar. Herken atlarından inmishler, kapıyı vurmushlar. İçerden gelen "Kim o" sesine, yollarını şaşırmiş iki gezgin cevabını vermişler; Tanrı konukluğuna kabul edilmelelerini dilemişler.

Beyaz sakallı ihtiyar çoban baba ile gü. zeli yüzü kız, gelenleri içeriye almışlar, sıcak tarhana çorbası sunarak yavan aşları ortak etmişler.

Yatma zamanı gelmiş. Bu küçük çoban kulübesinin tek odasından başka yerle. (Tarak)

L

Lamba yandı İS oldu. Sahan — (Tence)
de düştü, TAN dedi; ben de sana BUL de. (İstanbul)

M

Manda yavrusundan büyük, kale kapısın dan girmez, fındık kabuğuna girer. (Manda yavrusundan büyüktür. Kale kendi ka. psından girmez, fındık ta kabuğuna girer)

Marmaracak yer daracak, dört öküzçük, bir malacık (Oviz)
Mavi atlas, iğne batmaz, makas kesmez. (Deniz)
Mavi atlas, suya batmaz; göz görür, el kesmez. (Gökyüzü)

Mavi atlas üstünde altın Tas, Gökyüzü . (Gündüz)
Mavi mavi mantar, kabarır kalkar, us. (Lâhana)

Mavi gelir, dibinden kırar. (Lâhana)

ri olmadığı için ev sahipleri odanın ortasına bir perde germişler, döşeklerini de konuklarına sunmuşlar. Bu yoksul, fakat gönülleri zengin olan kimselerin yaptığı ikramdan çok memnun olan padişah, Allahın emriyle kızını çobandan istemiş.

İhtiyar çoban, yüzünden iyi bir insana benziyen bu Tanrı konuğuna kızını vermiş.

Ertesi günü padişahla veziri sabahleyin erkenden kalkmışlar, gezilerine devam etmek üzere hazırlanmışlar. Yola çıkmadan evvel padişah büyük bir kese altın ile, bir Pazubent uzatmış:

— Dokuz ay sonra dünyaya bir oğlum gelecek. Adını Mustafa koyar, büyüdüğü zaman, tanıyabilmem için de bu Pazubenti ko luna takarsınız. Oğlum onbeş yaşına bastığı zaman, İstanbul padişahına gönderirsiniz, demiş. Veziri ile birlikte atlarına atlamışlar, yola çıkmışlar.

Hakikaten dokuz ay sonra dilber çoban kızının nur topu gibi bir oğlu olmuş. İhtiyar, torununu okutup tam bir şehzade gibi yetiştirmek için, çobanlığı bırakmış; eşyalarını topladığı gibi, kızı ve torunu ile birlikte şehre göç etmişler.

Seneler geçmiş. Mustafa büyümüş. Mavi tarla üzerinde beyaz güvercin yil. (Yelkenli)

Mili mili miltidi, dün akşam size gelen kim idi? (Uyku)

Minareden attım kılıcı, Arabistan'a vardırı bir ucu. (Şimşek)

Minareden attım kırılmadı, suya attım eridi. (Sigara kağıdı)

Minareden sarkıttım, Hacı babayı kor -kuttum. (Sümük)

Mini mini fincan, içi dolu mercan (Nar)

Min min minare, üstü dinare, dibi derin bir nare; yüz bin çiçek bir lüle. (Gökyüzü, ay, yıldızlar)

Min min minare, minarede kenare, kenarede olacak, olacakta bulacak. (Taze fasulye)

Mini mini küçük sini. (Mercimek)

Misafir içerde, şapkası dışarda. (Çivi)

Mutbağın ortasında durur, dumani kapıdan çıkar. (Tandır)

Molla başı, kadın saçlı. (Devanı var)

tafanın babası olmadığı için, küçüklükten beri mahallede, herkes onu "piç" diye çağırır. Evvelleri Mustafa bunun ne demek olduğunu pek anlamamış. Ama, büyüüp, aklı erdiği zaman, müthiş üzülmeğe başlamış. Bir gün annesine:

— Beni niçin "piç" diye adlandıyorlar Benim babam yok mu? Diye sormuş.

Annesi de:

— Yavrum, sen İstanbul padişahının oğlusun. Baban giderken:

"Oğlum onbeş yaşına bastığı zaman, bana gönderin" dedi diye cevap vermiş.

Mustafa onbeş yaşına bastığı zaman, annesiyle, dedesiyle vedalaşmış; Pazubenti koluna takmış, dağarcığını sırtladığı gibi atına binmiş, İstanbul yolculuğuna çıkmış.

Günlerce kuş uçmaz, kervan geçmez yollarda gitmiş. Nihayet bir gün, bir yol kavşakında, katır üstünde yolculuğa çıkmış olan, kendi yanında bir kel oğlana rastlamış. Merhabalaşp birbirlerine nereden gelip nereye gittiklerini sormuşlar. Mustafa: Şimdiye kadar görmediği padişah babasının elini öpmeye gittiğini söylemiş. Kel oğlan:

— Benim de ismim Mustafa.. İstanbul iş aramağa gidiyorum. Mâdem ki seninle adaşız ve yollarımız aynı, bari beni yanına usak diye al, demiş.

Mustafa râzi olmuş; Kel oğlanla güle, ko nuşa; avlana, yarıya, yiyeceklerini paylaşarak günlerce gitmişler. Artık İstanbula yaklaşmışlar. Mustafanın yiyeceği bitmiş. Yalnız kel Mustafanın tuzlu çöreklerinden yemiştir. Tuzlu yiyeceklerin ve sıcakın tesiriyle fazla su içmişler ve suları tükenmiş. Yolda bir kulübeye rastlamışlar. Kuyudan su çekecek bir kap olmadığı için kel oğlan:

— Kuşaklarımızı ekliyerek belimize bağlayalım ve birbirimizi kuyuya sallayalım. Öyle su içelim. İlk önce ben içeyim, sonra sen iç şallarım, demiş.

Dedikleri gibi yapmışlar. Kel oğlan çıktıktan sonra, kuyuya Mustafayı sallandırmış. Mustafa, suyunu içip, yukarıya çekti diye seslenince; kel oğlan:

Çekemem, demiş.

Mustafa ilk önce bağırarak, çağırarak, tehdit etmiş, sonra:

— Aman Mustafa! Etme! Eyleme! Beni burada bırakma, yukarıya çek, diye yalvarmış.

Kel oğlan:

— Bir şartla çekerim. Eğer senin yerine

İstanbul padişahının oğlu ben olursam. Senin giydiklerini ben giyer, atına ben biner sem; sen de benim uşağım olursam.. Sırtın tenişire gelinceye kadar da bunları kimse lere söylemeyeceğine dair yemin edersen, o zaman seni yukarıya çekerim, demiş.

Mustafa, kel oğlanın dilediği gibi yemin etmiş. Kel oğlan da onu kuyudan yukarıya çekmiş. Mustafa kel oğlanın pelim pellim elbiselerini giymiş ve katırın üstüne binmiş. Yalnız Pazubentten hiç bahsetmediği için onu kel oğlana vermemiş.

Nihayet İstanbula gelmişler, saraya ulaşmışlar ve padişahın huzuruna çıkmışlar. Padişah kel oğlanı "oğlum" diyerek bağrına basmış, şerefine toplar atılması, şenlikler yapılmasını emretmiş,

Sarayda herkes, terbiyesinden nezaketinden ötürü Mustafayı seviyor "keşke padişahın oğlu bu olsaydı..", diyor, arsızlığından dolayı kel oğlanı hor görüp kötülüyorlarmış.

Kel oğlan, Mustafanın bu kadar çok sevilmesine tahammül edemez olmuş. Onu saraydan uzaklaştırma çareleri araştırmağa koyulmuş. El altından paralar vererek bir cadı kadından Mustafayı ortadan kaldırmak için akıl danışmış, cadı kadın:

— Yemedim, içmeden kesil ah!.. vah!.. etmeğe başla, sebebini sordukları zaman "Yemen şahının kızını rüyada gördüğü nü ve âşik olduğunu, eğer onunla evlenmeyecek olursan hastalanıp, öleceğini..", söyle. Kimi yok etmek istiyorsan Yemen şahının kızını almağa gönder. Oraya giden dönmez, diye öğüt vermiş.

Kel oğlan, cadı kadının dediği gibi yemedim içmeden kesilmiş, görünmüş. Hastamış gibi rengi sarı olsun diye şeker tütüsü yapmış ve ah!.. vah!.. çekmeğe başlamış.

Hemen "Mustafa şehzade hastalandı" diye padişaha haberler gitmiş.

Padişah, oğlunun derdini öğrendiği zaman:

— Aman oğlum!.. Bu sevdadan vazgeç. Oraya giden bir daha sağ dönmez.. Bile bilirle kimin canına kıyarız? diye itiraz etmiş.

Kel oğlan:

— Babacığım emir buyurun da benim uşağım Mustafayı gönderelim. O becerikli biridir, bu işi başarır diye ısrar etmiş.

HAYRATLARI

Oğlunun yalvarmalarına, göz yaşlarına dayanamayan padişah, nihayet râzi olmuş:

— Eğer Mustafa, gönül rızasıyla giderse beni üzmemiş.

Hemen Mustafaya haber salmışlar.

Mustafa:

— Bir şartla giderim, demiş. Öyle bir şart yapacaksınız ki eşi benzeri dünya üzerinde bulunmayacak. Teknesi gümüşten, altından, yelkenleri sırma işleme.

İstanbuldan yapılacak, tayfalarının kırkı erkek kadını ve her birinin kırk çeşit renk elbisesi bulunacaktır. Kadınların her biri bir türlü saz çalacak ve gayet güzel şarkı söyleyecek.

Mustafanın istediği tekne yapılmış, yol hazırlıkları tamamlanmış.

Hareket günü Yemen seferine çıkacak olan gemiyi selâmetlemek için padişahla Mustafa Sarayburnuna gelmişler. Gemi denizden kırk genç kız saz çalaraktan:

Ufuklarda güneş soldu,

Yelkenlere rüzgâr doldu,

Bizim gemi demir aldı,

Dalgalara hızla daldı.

Heyamola, heyamola,

Heyamola, heyamola.

Denizinde, Yemenli kız

Kelin verdi kalbine hız;

Bizim oğlan aşık oldu,

Yelkenlerinden benzi soldu.

Heyamola, heyamola,

Heyamola, heyamola.

Mustafayı etmeğe yok,

Kurnaz çıktı, kel oğlan çok.

Denizimizde memnun kaldı.

Heyamola, heyamola,

Heyamola, heyamola.

Yelkenlerin yiğit genci,

Okur eşin ey gemici!

Bizim arslan kaptan,

Denizden sen kel oğlan.

Heyamola, heyamola,

Heyamola, heyamola.

Şarkısını söylemişler.

Kel oğlan:

Baba! Bak ne diyorlar? diye ağlamış.

Padişah:

— Oğlum, çocuk eceline gidiyor, sesini duyurdu diye teselli etmiş.

— Her gece bir gök, deniz; dalgalarla bo-

ğuşarak, rüzgârlara karşı koyarak; ufukta bir ada görününceye kadar, gitmişler. Gemi adaya yaklaşınca su almak için demir atmış. Mustafa iki tayfanın çektiği bir filikaya atlamış, su aramaya karaya çıkmış. Tayfalar gemiye su taşırlarken, o da adayı gezmeğe başlamış. Bir hayli dolmuş; yorgun düşerek bir ağacın gölgesine yatmış, uyumuş. Uykusundan acı acı bir cıvıltı sesile uyanmış. Bir de bakmış ki uyuduğu ağacın üstüne yuva kurmuş olan zümrüd anka kuşunun yavrularını yemekte üzere bir ejderha tırmamıyor. Hemen palasını çekmiş ve ejderhayı öldürmüş. Dinlenmek için uzamış tekrar uykuya dalmış.

Zümrüd anka kuşu geldiği zaman, her sene yavrularını yiyen düşmanın Mustafanın olduğunu zannederek, hışımına üzerine hücum etmiş. Kuşlar kendi hisanlarıyla cıvılda cıvılda uyuyanın, kurtarıcıları olduğunu anlatmışlar. O zaman Zümrüd anka kuşu Mustafanın üzerine kanat gererek gölge etmiş.

Mustafa uyandırdığı zaman gece oldu zannedilmiş, hemen yerinden fırlamış. Zümrüd anka kuşu dile gelerek:

— Her sene yavrularımı yiyen ejderhayı öldürerek bana büyük bir iyilik ettin. Dile benden ne dilersin demiş.

Mustafa:

— Sağlığını, diye cevap vermiş.

Zümrüd anka kuşu üç defa aynı soruyu sormuş. Her seferinde aynı cevabı alınca gagasile tüyünden koparıp, vermiş:

— Bir gün belki bana ihtiyacın olur... O zaman, bu tüyü yakarsın ben hemen gelirim, demiş.

Mustafa sahile varınca gemiye işaret etmiş; filika gelip binip gitmiş.

Gene bir gök deniz kalmış ve günlerce ufukta bir ada görününceye kadar gitmişler. Gemi adaya yaklaşınca su almak için demir atmış. Mustafa iki tayfanın çektiği bir filikaya atlamış, su aramaya yollanmış. Karaya çıkarken bir kayanın üzerine basmış. Taş yerinden oynamış ve aradan bir bahk fırlamış. Balık dile gelerek:

— Senelerdenberi bu iki taşın arasında sıkışmış kalmış olan, balıklar piriyim. Beni buradan sen kurtardın. Dile benden, ne

dilersin? demiş.

Mustafa:

— Sağlığını diye cevap vermiş .

Balık üç defa aynı soruyu sormuş. Her seferinde aynı cevabı alınca sırtından iki pul koparmış vermiş:

— Bir gün belki bana ihtiyacın olur. O zaman bu iki pulu birbirine çarp ben hemen gelirim, demiş.

Tayfalar gemiye su taşırlarken, o da adayı dolamış. Sahile döndüğü zaman gemiyi işaret etmiş; filika gelmiş, binip gitmiş.

Tekrar bir gök bir deniz kalmış, günlerce Yemen sahilleri görününceye, kadar gitmişler.

Yemene ulaştıkları zaman, gelip şahın sarayının açıklarına demir atmışlar. Yemen şahının kızı sabahleyin uykudan uyanınca gözleri kamaşmış. Bunun ne olduğunu anlamak için peçeraya koşmuş ve güneşle pırl pırl parlayan gemiyi görmüş. Hemen veziri çağırması :

— Gidin, nereden gelip nereye gittiklerini? Neyin nesi olduklarını, ne istediklerini sorup, anlayın, demiş.

Vezir, bir sandala atlamış, doğru gemiye gitmiş. Veziri, geminin bütün tayfaları beyazlar giyinmiş olarak karşılamışlar. Vezir gemiye ulaşınca hemen beyazlar giyinmiş iki harem ağası koltuklamış merdivenlerden yukarı çıkarmışlar. Beyaz tüllere bürünmüş peri gibi güzel kızlar saz çalarak berrak sesleriyle :

Hoş geldiniz gemimize,
Getirdiniz safa bize.
Ulu vezir geldik bize,

Diyeceğiz bir söz size.
Heyamola, heyamola,

Şarkısını söyleyerek, beyaz atlaslarla döşenmiş bir salona, Mustafanın yanına almışlar, güzel şerbetler sunmuşlar; izazla mışlar, ikramlamışlar .

Vezir o kadar şaşırması ki bir şey sormadan geri dönmüş.

Vezir, gördüklerini anlatıp, şaşkınlık tan hiç bir şey sormadığını Yemen sultanına söyleyince; fena halde kızmış.

Ertesi gün kız kim olduklarını sormağa, babasını göndermiş .

Şahı, gemiden kırmızılar giyerek karşılamışlar. Şah gemiye ulaşınca, kırmızılar giyinmiş iki harem ağası koltuklamış, merdivenlerden yukarı çıkarmışlar. Kırmızı tüllere bürünmüş peri gibi güzel kızlar, saz çalarak berrak sesleriyle :

Hoş geldiniz gemimize,
Getirdiniz safa bize
Şahlar şahı geldik bize,
Diyeceğiz bir söz size.
Heyamola, heyamola,

Şarkısını söyleyerek, kırmızı atlaslarla döşenmiş bir salona Mustafanın yanına almışlar, nar şerbetleri sunmuşlar; izazla mışlar, ikramlamışlar:

Şah o kadar şaşırması ki bir şey sormadan geri dönmüş.

Şah da kızına şaşkınlıktan birşey sormadığını söyleyince; kız fena halde kızmış, ertesi günü kendi gitmeğe karar vermiş .

Sabah olunca Yemen sultanı bir fitaya atlamış, doğru gemiye yollanmış.

Gemiden sultanı yeşiller giyerek karşılamışlar. (Devamı var)

1961
YILINDA

15.000

KİŞİYE KAZANMA ŞANSI

230.000 ve 1.525.000

Liralık apartman daireleri Liralık para ikramiyeleri.

Her çekiliş planı ayrıca ilan edilecektir.

AKBANK

Vadeli her 100 vadesiz her 200 liraya ayrı bir kur'a numarası verilir.

(Folklor: 52)

cildi temizler... besler...
korur... çiçek gibi taze
ve kadife gibi yumuşak yapar... cazibe
ve güzelliğinizi artırır.

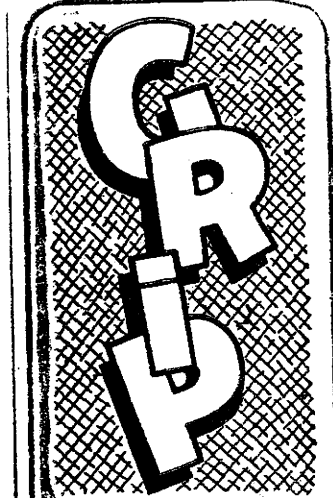
BOL KÖPÜKLÜ
NEFİS KOKULU

100 DE 100 SAFTIR

(Faal: 4815 — 53)

Terkibinde krem hassaları bulunan PURO TUVALET SABUNU

ve NEZLEYE karşı

GRİPİN

Kullanınız

Aldığınız müstahzarın hakiki Gripin olduğunu anlamak için GRİPİN markasına bilhassa dikkat ediniz.

GRİPİN

günde 3 adet alınabilir

(Faal: 4816 — 54)

Yıllık aboneli: 10,
altı aylık aboneli: 5
liradır.
Yurd dışı senelik abone:
3\$. 1£

TÜRK
FOLKLÖR
ARAŞTIRMALARI

Basılmayan yazılar
istenince geri gönderilir
Adres değiştirmelerde
ücret alınmaz.
Vakit Basımevi

Yazı İşlerini Fiilen İdare Eden: Mes'ul Müdür: İ. HİNÇER

ADRES: Yeşildirek, Sultanmektebi Sokak No. 17 İstanbul

Basıldığı tarih: 50.12.1961

BASIN İLAN KURUMU
HUSUSİ ve TİCARİ
İLANLARINIZ İÇİN
HİZMETİNİZDE

GENEL MÜDÜRLÜK: İstanbul - Türk.
ocağı Cad. No. 1 Kat 3 Telefon: 224384.85
ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ: İstanbul - Türk -
ocağı Cad. No. 1 Kat 3

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ: Ankara - Ulus İş
Hanı E Bloku Kat 2 No. 41
Telefon: 105617 - 105787

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ: İzmir - 2. Kordon
Mimar Kemaleddin Cad. Küçük Kar -
dışahı Han Telefon: 23911

TELEGRAF: BASINKURUMU

(Basın: 10615 — 55)

(Folklor: 56)

SÜT VEREN ANNELER
KANSIZLIK. ZAFİYET
KLOROZ. İŞTAHSIZLIK
SIRACA VE NEKAHAT
İÇİN

(Basın: 7728 — 57)

TÜRKİYE
KREDİ BANKASI

Sermayesi 20.000.000 T. L. Merkezi: İstanbul

Şubeleri:

İstanbul	İzmir	Samsun
Beyoğlu	Ankara	Konya
Galata	Yenişehir	İskenderun
Kadıköy	(Ankara)	Mersin
Osmanbey	Adana	Bursa
Hasköy	Çapa	Bakırköy
Beyazıt	Edirne	

HERNEVİ BANKACILIK MUAMELÂTI-BÜTÜN YABANCI MEMLEKETLERDE MUHABİRLER

Telgraf adresleri: Umum Müdürlük: Bankorgen- İstanbul Şubeler: Bankor

(Folklor: 58)

Yalnız en yüksek Faiz değil,
en ufak mevduatınıza da en
yüksek Faiz, en fazla kazanma
şansı.

Dünyada ve yurttan bütün
bankacılık hizmetleriniz için

TÜRK TİCARET BANKASI

YARIM ASIRLIK TECRUBESİ İLE EMRİNİZDEDİR

TÜRK FOLKLOR DERNEĞİ'nin YAYIN ORGANİDİR.

(Folklor: 59)